Dzisiejszy numer zawiera 12 stron

Cena pojedyńczego egzemplarza 15 groszy

GŁOS WĄBRZESKI

Przedpłata: w eksped. miesięcznie 1,50 zł z odnoszeniem przez pocztę 20 gr więcej. W wypadkach nieprzewidzianych, przy wstrzymaniu przedsiębiorstwa, złożeniu pracy, przerwaniu komunikacji, otrzymujący nie ma prawa żądać pozaterminowych dostarczeń gazety, lub zwrotu ceny abonamentu. Za dział ogłoszeń, redakcja nie odpowiada.

Ogłoszenia: Za ogłosz. pobiera się od wiersza mm. (7 łam.) 10 gr, za reklamy na str. 3-łam. w wiadomościach potocznych 30 gr na pierwszej str. 50 gr. Rabatu udziela się przy częstem ogłaszaniu. „Głos Wąbrzeski" wychodzi trzy razy tygodn. i to w poniedziałek, środę i piątek. Skrzynka pocztowa 23. Redakcja i administracja ul. Mickiewicza 11 Telefon 80. Konto czekowe P. K. O. Poznań 204,252.

Poniedziałek 27 Magdaleny
Wtorek 28 Augusta
Środa 29 Teodozji p.

Dziś wschód słońca o godz.	3 35	zach.	7 35
Jutro „ „ „	3 34	„	7 36
Dziś „ księżyca „	—	„	7 4

Nr. 62 | Wąbrzeźno, wtorek 28 maja 1929 r. | Rok IX

Otwórzmy serca i domy nasze!

pierwsze objawy wzmożonego ruchu cudzoziemców w Polsce.

Powszechna Wystawa Krajowa w Poznaniu od szeregu dni jest już faktem dokonanem i w myśl licznych zapowiedzi *już pojawiają się w kraju wycieczki zagranicznych gości.* Nadejdzie wkrótce okres największego nasilenia ruchu cudzoziemców i *nie będzie miasta w Polsce, do któregoby świadomie lub przypadkiem nie zjechała większa lub mniejsza liczba zagranicznych turystów.*

Po raz pierwszy w dziejach naszego młodego państwa nadeszła chwila, w której mamy sposobność ściągnąć do Polski większe rzesze obywateli obcych państw, pokazać im nie tylko Wystawę, ale i te *przepiękne krajobrazy naszego kraju, te ciekawe zabytki naszej przeszłości, rozrzucone po starych* miastach polskich, jak również i liczne warsztaty polskiej pracy i umiejętności. Po raz pierwszy mamy sposobność *zapoczątkować na większą skalę nieistniejącą u nas dotąd turystykę zagraniczną*, a tem samem wzmocnić nasz ubogi bilans płatniczy strumieniem czy też choćby strumykiem złota, płynącym z kieszeni zagranicznych gości.

Na całe społeczeństwo nasze spadają więc z tego powodu ważne obowiązki. Pamiętać bowiem trzeba, że ruch turystyczny jest bardzo czuły, o ile z jednej strony można dużo zdziałać troskliwem przygotowaniem i umiejętną propagandą, o tyle *wszystko popsuć może wadliwa organizacja tego ruchu, brak przewodników, brak odpowiednich środków komunikacyjnych, wątpliwa czystość hoteli i restauracyj, wyzysk obcych turystów i t. d.*

Pamiętać trzeba również i o tem, że wrażenie, jakie odniosą te pierwsze setki i tysiące turystów zagranicznych, przybyłych w tym roku na Powszechną Wystawę Krajową, — zadecydować może raz na zawsze o rozwoju ruchu turystycznego w Polsce.

Według zapowiedzi czynników kierujących P. W. K., turystów, którzy w ciągu czerwca, lipca, sierpnia i września zjadą się do Polski, podzielić można na cztery grupy: Pierwszą grupą liczebną i wymagającą specjalnej opieki stanowią Anglicy i Amerykanie, przedewszystkiem zaś Polscy amerykańscy.

Drugą grupę stanowią turyści narodowości kontynentalnych, tj. Francuzi, Niemcy, Czesi, Węgrzy, Szwajcarzy itd.

Do trzeciej grupy zaliczyć można Szwedów, Norwegów i Duńczyków, oraz Finnów, Estończyków i Łotyszów. Czwartą grupę stanowią wreszcie goście z Bałkanu (Rumunja, Bułgarja, Jugoja). Nie brakuje również przypadkowych turystów a nawet i całych wycieczek egzotycznych krajów. Propaganda Wystawy w mniejszej lub większej mierze dotarła nawet do najdalszych zakątków świata, przeważnie za pośrednictwem naszych poselstw i placówek konsularnych.

Byłoby zapóźno, gdyby społeczeństwo nasze dziś dopiero, kiedy ruch obcych się już rozpoczął, chciało się uczyć jak przyjmować i gościć zagranicznych turystów. Praca w tym kierunku jest niemal na zakończeniu. W ostatniej chwili przypomnieć można jedynie o tych najważniejszych, dotyczących obowiązkach naszych wobec cudzoziemców.

Jak najdalej idąca uczciwość i sumienność powinna być hasłem naczelnem w wszystkich tych, którzy jakąkolwiek mają styczność z ruchem turystów tak swoich, jak i obcych. Wierzyć też na leży, że w całej w Polsce nie znajdzie się ani jeden właściciel hotelu, restauracji, kawiarni, czy też lokalu rozrywkowego, ani jeden kupiec lub przemysłowiec, któryby wobec gości chciał praktykować wyzysk. Każdy z ludzi tej kategorji będzie miał niewątpliwie przez cały ten ważny okres dobro *państwa i swego na celu.*

Zaapelować jednak trzeba do tych obywateli, którzy pełnią funkcję szoferów, dorożkarzy, służących hotelowych, kelnerów, itd., ażeby sumiennie i największą grzecznością starali się zdobyć serce i uznanie cudzoziemców. Niech i tutaj nie będzie *ani jednego wypadku, któryby mógł zepsuć imię Polski wobec zagranicznych gości.*

Następnie nie żałujmy nigdzie wody, mydła lub miotły. Niechaj restauracje, kawiarnie, składy, klatki schodowe, chodniki i jezdnie świecą się od czystości, niechaj nikt nie posądzi nas o brak tej elementarnej kultury.

Uczciwość, grzeczność i czystość, — oto najważniejsze nakazy chwili. Szczegółowa organizacja ruchu turystycznego, wyciągnięcie stąd jak największych korzyści, jest już zadaniem władz państwowych i miejskich, związków turystycznych i poszczególnych komitetów.

Pozostałe społeczeństwo zaś niechaj otworzy serca *swoje dla zagranicznych gości, niechaj wobec nich ujawni najważniejsze zalety ducha z których zawsze słynął wielki i potężny naród Polski.*

L. Ł.

Pielgrzymka Polska do Rzymu.

dla uczczenia złotego jubileuszu kapłańskiego Ojca św. wyjeżdża z końcem września.

Warszawa, 24. 5. Dla uczczenia 50-letniej rocznicy kapłaństwa papieża Piusa XI w dniu 26 września br. uda się z Polski grupa, złożona z 500 osób, w pielgrzymce do Rzymu pod przewodnictwem przedstawicieli episkopatu polskiego. Specjalny pociąg złożony z 12 wagonów, ofiarowany będzie do dyspozycji pielgrzymów, którym wszystkie placówki dyplomatyczne i konsularne polskie zagranicą udzielają pomocy i opieki. Pielgrzymi polscy przepędzą 2 dni w Wenecji i we Florencji. Powrót przewidziany jest na dzień 12 października. Koszta podróży 3 klasą wraz z hotelami i utrzymaniem wynoszą 1375 złotych od osoby.

Powietrzna podróż JEm. Kardynała Prym. do Rzymu.

W poniedziałek dn. 27-go bm. o godz. 16.[15] Jego Em. Ks. Kard. Prym. Dr. A. Hlond wyjeżdża w towarzystwie swego kapelana Ks. Nikodema Mędlewskiego samolotem z Poznania do Katowic. Następnego dnia t.j. we wtorek o godz. 10-ej, wyjeżdża J. Eminencja samolotem z Katowic do Wiednia; od Katowic towarzyszyć będzie Ks. Kardynałowi w podróży do Rzymu Prowincjał XX. Salezjanów w Polsce ks. dr. Antoni Hlond. Z Wiednia Ks. Prymas wyrusza w środę o godz. 9-tej również samolotem w drogę do Rzymu, z przerwą obiadową w Wenecji.

Ks. Prymas zdąża na uroczystości beatyfikacyjne Czcigodnego Sługi Bożego Don Bosko, założyciela Zgromadzenia XX. Salezjanów; w czasie tych uroczystości J. Eminencja odprawi w bazylice św. Piotra pontyfikalną Mszę św. Z Rzymu udaje się Ks. Kardynał Prymas do Turynu, gdzie w macierzystym domu Salezjanów odbędą się końcowe uroczystości beatyfikacyjne.

Podczas pobytu w Rzymie Ks. Prymas przedstawi Ojcu św. pielgrzymkę z Wielkopolski, która udaje się do Rzymu z okazji 50-lecia kapłaństwa Namiestnika Chrystusowego.

Na początkach lipca J. Em. Ks. Kardynał Prymas na czele polskiej pielgrzymki weźmie udział w uroczystościach ku czci św. Wacława w Pradze.

Powrót Ks. Prymasa do Polski spodziewany jest w połowie lipca. (KAP)

Wielkopolska i Pomorze na P. W. K.

Dane statystyczne dowodzą, że PWK — to gigantyczne dzieło Polski Niepodległej zbudowane zostało wysiłkiem całego kraju. Ogólna liczba wystawców, która w przybliżeniu do się określić na 10 tys. rekrutuje się z wystawców wszyst. dzielnic przyczem trudno byłoby tutaj stwierdzić, która z dzielnic stoi na czele, gdyż eksponaty nakłaniają się dość równomiernie. Ogromem swoim uderza wystawa Górnego Śląska, za to inne dzielnice rehabilitują się ilością i różnorodnością stoisk i eksponatów.

Wielkopolska, której zaszczyt przypadł być gospodarzem PWK. gdyż w sercu jej stolicy gigantyczne dzieła narodowe się wykonuje, w Wystawie bierze wybitny udział i to we wszystkich dziedzinach życia twórczego. Obserwujmy więc eksponaty które zaliczają się do przemysłu ciężkiego, a które wystawiają także fabryki; jak: Fabryka Cegielskiego w Poznaniu, „Unja" w Grudziądzu, Lehnert w Bydgoszczy, itd. Na wystawie Wielkopolski wybijają się eksponaty fabryk rolniczych, których prastara dzielnica Piastowska posiada b. wiele. Z kolei w wystawie wielkopolski, b. pokaźny procent stanowią eksponaty sfer przemysłowych, rzemieślniczych i handlowych, przyczem ilość i różnorodność tych ostatnich wybija się na pierwsze miejsce. Niemniej wybitny jest udział Wielkopolski w wystawie rolniczej, która rozciąga się na terenach zachodnich. Pokazy eksponatów sfer rolniczych Wielkopolski wniosą do systemu pojmowania racjonalnej gospodarki na roli całej szereg rzeczy nowniczej, która rozciąga się na obszernych terenach wych i dobrych, z któremiby należało zaznajomić sfery rolnicze całej Polski.

Polskie Pomorze zrozumiało swój obowiązek wobec PWK. i na Wystawie bierze udział b. liczny. Podobnie jak Wielkopolska, Pomorze wystawia moc eksponatów fabryk rolniczych, przyczem poważny jest również udział przemysłowców i kupców pomorskich, którzy w tradycji swoich zawodów posiadają cechy godne naśladownictwa. W dziale rolnictwa Pomorze reprezentuje się odpowiednio; obejmując około 110 wystawców, którzy zilustrują sposób gospodarki rolnej na Pomorzu, doświadczalnictwo rolne itd.

Na specjalną wzmiankę zasługuje wystawa przemysłu wolnego miasta Gdańska, który informuje się wywozem do Polski. W rachubę przedewszystkiem wchodzi przemysł spożywczy, który ten jest tu prawie reprezentowany. Oddzielny pokaz eksponatów organizowała Stocznia Gdańska przedsiębiorstwo zorganizowane na szeroką skalę. Stocznia Gdańska wystawia w Hali ciężkiego przemysłu kocioł wodnorurowy na 25 aatm. i 200 m² powierzchni ogrzewalni, olbrzymi silnik — systemu „Diesel" o normalnej sile 850 k. m. oraz dwa dalsze mniejsze silniki tegoż systemu oraz jeden silnik na gaz.

Dziesięć lat istnienia na Pomorzu organizacji nauczycielstwa polskiego.

Dziesięć lat minęło w tym roku od założenia organizacji zawodowej nauczycielstwa polskiego na Pomorzu.

Dlatego też zwołał Pomorski Zarząd Okręgowy „Stowarzyszenia Chrześc. Nar. Nauczycieli Szkół Powszechnych" wielki zjazd jubileuszowy, który odbył się we wtorek dnia 22 maja r. b. w Chełmnie, przybierając formy wielkiej manifestacji uczuć narodowych i katolickich nauczycielstwa polskiego Pomorza. Liczne zastępy tegoż nauczycielstwa w liczbie kilkuset zjechały się do naszego starożytnego i gościnnego grodu, aby zadokumentować swą przynależność do „Stowarzyszenia Chrześc. Nar. Naucz. Szkół Pow."

Zjazd poprzedziło posiedzenie w pierwsze święto Zielonych Świątek Pomorskiego Zarządu Okręgowego oraz w drugie święto dziesiąty Walny Zjazd Delegatów Kół Pomorskich, rozpoczęty mszą św., celebrowaną przez ks. prof. Ossowskiego w kościele gimnazjalnym za spokój dusz zmarłych członków organizacji: Chór „Harmonja" odśpiewał pod batutą p. Malinowskiego przepiękne stosowne pienia. W Zjeździe Delegatów, reprezentujących 1810 członków i 75 Kół, brało udział 122 Delegatów.

Zjazd Jubileuszowy rozpoczęto dnia 22 maja br. uroczystą mszą św. zjazdową celebrowaną w wielkiej asyście w farze przez Ks. Biskupa Dominika, podczas której odśpiewał „Chór Moniuszka" doskonale mszę Grubera, a stosowne kazanie wygłosił Ks. Kanonik prof. Dr. Raszeja z Pelplina. Potem ruszył przy dźwiękach orkiestry wspaniały pochód uczestników ulicami odświętnie przybranego w chorągwie, girlandy, transparenty i bramy tryumfalne miasta do miejsca obrad, do Strzelnicy. Tam wystąpił po raz pierwszy „Chór Nauczycielstwa Pomorskiego" pod batutą swego dyrygenta Henryka Dogi z Brodnicy. Otwarcia Zjazdu dokonał z polecenia Pomorskiego Zarządu Okręgowego P. rektor Stroński, przewodniczący Koła miejscowego i Komitetu Zjazdowego, powołując do Honorowego Komitetu Zjazdowego sen. nauczycielstwa pomorskiego, jako marszałka Zjazdu Pana rektora Jana Tkaczyka z Grudziądza, pierwszego prezesa wojewódzkiego na Pomorzu i członka honorowego, na ławników rektora Nowickiego z Wabcza, członka honorowego, inspektora szkolnego Marjana Żelewskiego i prezesa Okręgowego Albina Nowickiego.

1 i 2 sekretarzy Zarządu wojewódzkiego z przed dziesięciu laty).

Marszałek Zjazdu Jan Tkaczyk powitany oklaskami, w swem wstępnym przemówieniu zobrazował warunki, w jakich pracować musiał nauczyciel polski w czasie niewoli. Ferentycznemi oklaskami ukazującego się na estradzie Biskupa Dominika, który w serdecznych słowach powitał Zjazd, udzielając mu swego błogosławieństwa pasterskiego. Pozatem przemawiali P. starosta Ossowski z ramienia Wojewody Pomorskiego, burmistrz Hądzlik w imieniu miasta Chełmna, inspektor szkolny P. Wyrembelski z polecenia Kuratorjum, prof. Habel z ramienia Zarządu Okręgowego T. N. S. W. i inspektor szkolny Reiske z Wąbrzeźna od „Stowarzyszenia Katolickiej Młodzieży Polskiej", Rektor Melchior Ryczakiewicz wygłosił aktualny referat n. t. Współczesne problemy wychowawcze z uwzględnieniem naszej ideologji", a prezes okręgowy Albin Nowicki w swym referacie „Dziesięciolecia naszej organizaacji przedstawił dzisiejszy Zjazd jubileuszowy jako święto radości, wdzięczności i postanowień. Licznie zebrani uczestnicy Zjazdu przyjmowali wszystkie przemówienia i referaty rzęsistym aplauzem. Panował wogóle miły i serdeczny nastrój wśród obecnych zauważono dużo duchowieństwa z Pomorza. Sekretarz Ziętarski odczytał wysłane depesze do Prezydenta Rzeczypospolitej, Prymasa Polski Ks. Arcybiskupa Hlonda, Marszałka Józefa Piłsudskiego i Ministra Oświaty Dr. Switalskiego, jak również licznie nadesłane depesze z życzeniami. W podniosłym nastroju zatwierdził Zjazd jubileuszowy rezolucję przyjętą dzień przedtem przez dziesiąty Walny Zjazd Delegatów:

„My nauczycielstwo pomorskie, zorganizowane w szeregacch „Stowarzyszenia Chrześc. Nar. Nauczycielstwa Szkół Powszechnych, — zakładamy uroczysty protest przeciw domaganiom się delegata niemieckiego Schachta na Konferencji reprezentatycyjnej w Paryżu o oderwanie Pomorza i Śląska od Macierzy.

Oświadczamy że żadną miarą nie dopuścimy do zmiany granic naszych zachodnich!

Wyrażamy dla artystów opery Katowickiej cześć za to, że ponieśli polskie słowo i polską pieśń do braci naszych na Śląsku.

Oburzamy się z powodu haniebnego czynu nacjonalistów niemieckich za pobicie artystów — i żądamy zadość uczynienia". — W podniosłym nastroju odśpiewaniem Roty zakończono Zjazd.

Po wspólnym zdjęciu fotograficznym odbył się wspólny obiad, podczas którego wznieśli toasty starosta Ossowski, Ks. Biskup Dominik, Ks. proboszcz Bączkowski, burmistrz Hądzlik, dyrektor Gimnazjum Dr. Frankiewicz i Dr. Rediger, prezes związku kupców Chmurzyński, rektor Jan Tkaczyk i Piotr Nowicki oraz prezes okręgowy Albin Nowicki.

Po południu pozostali uczestnicy Zjazdu bądź to w ogrodzie Strzelnicy na koncercie, bądź to zwiedzali przy wspaniałej pogodzie miasto i jego zabytki, promenady i parki oraz wystawę szkolną.

Wieczorem odbył się w salach Strzelnicy raut z wystąpieniami „Chóru Nauczycielstwa Pomorskiego" i bardzo udałemi popisami aktorów i artystów, poczem panowały nie podzielnie pląsy tanecznie urozmaicone licznemi niespodziankami, aż do rana. Zabawa wypadła wspaniale, a liczni uczestnicy Zjazdu odnieśli z Chełmna, z zjazdu Jubileuszowego oraz prac Komitetu Zjazdowego i Organizacji Nauczycielskiej jak najlepsze i miłe wspomnienia.

PRZECZYTANEGO „GŁOSU WĄBRZESKIEGO", NIE WYRZUCAJ — LECZ DAJ SWOJEMU SĄSIADOWI DO PRZECZYTANIA.

Jeszcze o uroczystości poświęcenia sztandarów w Wielkich Radowiskach

Poświęcenie sztandaru Stowarzysz. Młodych Polek.

Jedwab do sztandaru przywiózł w zeszłym roku ks. prob. Dr. Łęgowski z Rzymu, a haft wykonała pani Kędzierska w Poznaniu.

Stowarzyszenie Młodych Polek powstało w roku 1915 jako pierwsze na Pomorzu. Należało do Związku Młodzieży w Poznaniu aż do powstania Związku na diecezję Chełmińską.

W przemówieniu wskazał Ks. proboszcz Dr. Łęgowski na znaczenie symbolów, umieszczonych, na sztandarze, i zachęcał do wytrwałej pracy nad osiągnięciem celu, jaki Stowarzyszenie sobie stawiło. Mszę św. odprawił ks. prof. Baniecki z Chełmży.

Po Mszy św. składały na placu przed kościołem delegacje życzenia i wbijały gwóździe pamiątkowe w drzewiec sztandaru. Gwoździ podarowano 13 i to Związek Stowarzyszeń Młodzieży Polskiej, p. wydawca Bolesław Szczuka, Ks. prob. Lubomski Wrocki, Kółko Rolnicze z Wielkich Radowisk, Towarzystwo Powstańców i Wojaków z Wielkich Radowisk, Stowarzyszenia Młodzieży z Niedźwiedzia żeńskie, Lipnica męskie i żeńskie, Wrocki żeńskie, Kowalewo żeńskie i męskie, Wąbrzeźno męskie i Radowiska Wielkie męskie.

Pokaz prac trykotarskich.

W Radowiskach Wielkich odbył się kurs trykotarstwa w czasie od 21 stycznia do 21 marca 1929 przy pomocy Pomorskiego Towarzystwa Popierania Przemysłu Ludowego. Kurs prowadziła pani Zofja Piwowarowa z Krakowa. Udział brało 50 druchen. Na wystawie brało udział 30 druchen a eksponaatów było 130, nie licząc drobiazgów. Na cele pokazu udzieliły władze szkolne jedną klasę szkoły powszechnej. Pokaz zwiedziło okrągło 500 osób.

Do sądu konkursowego byli łaskawi wejść: pani dziedziczka Gajewska z Turzna, i panowie: naczelnik Celichowski i profesor Gross z Torunia. Sąd po dokładnem przeglądzie podzielił eksponaty na 3 klasy i przyznał nagrody jak następuje:

W klasie 1-szej: Adela Gutkowska i Helena Puszakowska. W klasie 2-iej: Pelagja Celmerówna, Agnieszka Gryczkowska, Helena Celmerówna, Cecylja Krajewska, Monika Skowrońska, Marja Głowacka, Irena Kowalska, Stefanja Kołpacka Wanda Rozwadowska. W klasie 3-ej: Antonina Krajewska, Teresa Królikowska, Cecylja Krauzówna, Jadwiga Szotowiczówna, Janina Szczepanowska, Wanda Madejewska, Zofja Wesołowska i Genowefa Rocołówna.

Na rzecz nagród złożyła wspaniałomyślnie pani dziedziczka Gajewska z Turzna 200 złotych i Ludowego złożyło 100 złotych. Nagrodzone w 1szej klasie otrzymają po 30 złotych, w 2-iej klasie po 20 złotych a w klasie 3-ej częściowo po 10 złotych na wyjazd do Poznania celem zwiedzenia Powszechnej Wystawy Krajowej. Tam zapoznają się z pięknymi okazami przemysłu ludowego z całej Polski, co będzie silnym bodźcem do dalszego wysiłku nad udoskonaleniem prac trykotarskich. Wyjazd nastąpi na początku lipca.

Na wzmiankę zasługuje ślicznie haftowane nakrycie na cyborjum, które wykonała i podarowała do kościoła panna Leokadja Szczerkowska z Radowisk Małych. Eksponaty rozmieściła gustownie pani Jadwiga Łojewska z Radowisk Wielkich.

ADAM PLUG

DRZEWO ŚWIĘTE

Z TRADYCYI ZACNEGO RODU.

—o—

(Ciąg dalszy).

W tem uroczysty szum jakiś wielki w uszy moje uderzył i chłód rzeźwiący wionął mi na twarz pałającą w gorączce. Raptem rozwarłem oczy... i osłupiałem od zdumienia! U wezgłowia kolebki wznosiła się sosna olbrzymia, konarami bujnemi wypełniła całutki pokój, osłoniła i kołyskę z dziecięciem, i waszą matkę ciągle nucącą, i ojca przed obrazem kornie przyklękłego, i mnie drzemiącego w kąciku; wyparła gdzieś precz powałę i aż pod same niebo bujny wierzch swój wyniosła, i stała tak przede mną, poważna, uroczysta, wspaniała; a łagodne promienie lampy z przed obrazu biły na nią od dołu i biegły ku samym szczytom skroś przez zielone wiechy jej konarów, i migotały tam jakiemiś blaski dziwnemi złota i szmaragdów, i paliły się w kroplach żywicy na pniu jej potężnym, i aureolą świetną wierzchołek jej wieńczyły.

Patrzyłem nieprzytomny, bezwładny; a sosna, szumiąc poważnie, znów głos podniosła:

— Jam jest to drzewo, z którego tę kolebkę zrobiono. Jam jest drzewo święte, nie umrze więc przed czasem to dzięcię, aż je wykołyszę na chwałę Bożą i na pociechę ludzką, bo cudowna moc ze mnie płynie.

— Skądże ta świętość? skąd moc cudowna twoja? — zagadnąłem, jeszcze bardziej zdumiony.

— Skąd?... opowiem ci, posłuchaj.

I jeszcze uroczyściej zaszumiała w gęste swe wiechy, jeszcze wyżej szczytem wybiegła, niby mąż, co chlubne rzeczy mając powiadać, pełniejszą piersią oddycha i z piękną dumą zacne czoło podnosi. I zdało mi sie, jakoby nagle dziwna w niej zaszła zmiana: oto w jednem mgnieniu stała się tak przezroczystą, jakoby z przeczystego kryształu pień i konary miała, a z prawdziwych szmaragdów zielone szpilki swoje. Promień lampy skroś ją przeniknął i w tejże chwili spostrzegłem, że we wszystkich jej włóknach nie zwyczajne soki żywotne, nie balsamy żywiczne, tylko krew żywa krąży. A gdy zdumienie moje wszelkie już przeszło granice, ona mówić zaczęła; a głos jej tak zlał się z cichem kołataniem kołyski, westchnieniami waszego ojca i rzewną piosenką matki, że go już odróżnić od nich nie mogłem, i sam nie wiedziałem, czy śnię, czy marzę, czy na jawie dziwy te widzę.

— Będzie temu z dziewięć już wieków (mówiła sosna). Sama jedna stałam w pustem polu szerokiem, dumna, swobodna, ale smutna zawsze w samotności swej wielkiej. Kiedy niekiedy tylko ptak przelotny na mnie odpoczął i piosnką uroczą smętne moje dumy rozerwał, a zresztą nic i nic zgoła! Step niezmierzony pode mną, a dookoła, daleko gdzieś, daleko, bory siniejące, od których tylko wichry rozszalałe wieści mi przynosiły codziennie. Ach! ileż-to razy błagałam ich rzewliwie, aby wyrwawszy mię z ziemi do gromady siostrzyc moich zaniosły. Nieraz próbowały tego poczciwe. Nie jeden z nich bywało, wszystkie siły zebrawszy, porwie się, skoczy, pochwyci mię wpół ciała i targnie tak gwałtownie, że aż ziemia zadrży w około; ale napróżno! wysilony, jęcząc, po błoniu dalej się toczy, a ja stoję, jak stałam, zawsze sama jedna! w mgły się tylko otulę i płaczę łzami rzewnemi...

Raz przez dzień cały, daleko tam pod borem, ku któremu zawsze teskne ucho zwracałam, gwar jakiś wielki, łoskot i tętent grzmiały nieustannie i rozlegały się dzikie okrzyki. A nad wieczorem, przez me błonie szerokie zaczęły się przemykać jakichś jeźdźców gromadki, w topory i łuki zbrojnych, a lecących tak chyżo, w takim wielkim popłochu, jak gdyby śmierć za każdym trop w trop goniła.

Istotnie też za jedną z takich gromadek, liczniejszą nieco od innych, nie śmierć, ale żywy mąż pędził z mieczem wzniesionym, straszny jak piorun z nieba spadający, z pośród słupa kurzawy, wzbitej kopytami szalonego rumaka, migocąc tylko swą stalową zbroicą. I dopadł zbiegów, i uderzył w sam środek tłumu, jako sokół w stado przepiórek, — jeden na seciny! Lecz w tajże chwili rumak się pod nim powalił i przygniótł go swym ciężarem, a tłum z dzikim okrzykiem wnet go obskoczył i miecz mu z rąk wychwycił i powrozami go spętał.

— Zemsta! zemsta! — zaryczała dzicz wściekła.

— Na Pomorze z nim! na Pomorze! tam go w świętym gaju na ofiarę naszym bogom spalimy — wołali jedni.

— Nie będziemy go palić, ale tylko męczyć i znęcać się nad nim okrutnie, wożąc po całym kraju; potem, nawpół żywego, na wagę złota odprzedamy Lechitom — radzili drudzy.

— Nie, nie! tu go zabijmy! tu zamęczmy natychmiast! — wykrzykiwali inni. — Zemsty! zemsty zaraz nam trzeba!

— Zemsty! zemsty! — wrzasnął tłum cały, i wnet się rada rozpoczęła, jak tej zemsty dokonać.

A mąż ów, powrozami skrępowany grubemi, leżał powalony, jak słup żelazny; piersiami tylko robił potężnie, aż się pancerz na nim poruszał; lica krwią mu nabiegły, oczy paliły się jak węgle, strasząc zgraję nikczemną; a wszystkie tętna ciała bohaterskiego tak w nim biły gwałtownie, że aż powrozy na nim skrzypiały, lada moment pęknąć gotowe.

(Ciąg dalszy nastąpi.)

STATUT
Komunalnej Kasy Oszczędności miasta Wąbrzeźna w Wąbrzeźnie

I. ORGANIZACJA KASY.

A. Nazwa, siedziba, terytorjalny zakres działania, oraz cel kasy.

§ 1.

Komunalna Kasa Oszczędności miasta Wąbrzeźna zorganizowana jest pod powyższą nazwą z siedzibą w Wąbrzeźnie przez związek komunalny miasta Wąbrzeźna.

Nazwa powyższa stanowi równocześnie firmę Kasy, a wymieniony związek jest związkiem poręczającym tej Kasy.

Terytorjalny zakres działania Kasy powyższej stanowi obszar miasta Wąbrzeźna i okolicy.

§ 2.

Komunalna Kasa Oszczędności miasta Wąbrzeźna posiada odrębną osobowość prawną i w granicach statutu niniejszego korzysta z uprawnień, przyznanych komunalnym kasom oszczędności rozporządzeniem Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 13 kwietnia 1927 r. o komunalnych kasach oszczędności (Dz. U. Rz. P. Nr. 38, poz. 339).

Kasie tej służy prawo otwierania zbiornic, oraz prawo otwierania oddziałów na podstawie uchwały stanowiącego organu związku poręczającego i za zgodą władzy nadzorczej.

§ 3.

Zadaniem Komunalnej Kasy Oszczędności miasta Wąbrzeźna jest ułatwić gromadzenie oszczędności i ich oprocentowanie, oraz uprzystępniać ludności tani kredyt.

§ 4.

Związek komunalny miasta Wąbrzeźna jako związek poręczający Kasę, ponosi wobec osób trzecich odpowiedzialność za wszelkie zobowiązania Kasy.

Związek poręczający przyznał tejże Kasie na kapitał zakładowy sumę 20,000,— zł

B. Skład, sposób wyboru i odwołania tudzież kompetencji organów Kasy i jej Komisji Rewizyjnej.

§ 5.

Organami Kasy są:

1) Rada Kasy, jako organ posiadający prawo stanowienia w sprawach Kasy,

2) Zarząd Kasy, jako organ wykonawczy.

§ 6.

Rada Kasy jest ciałem kolegjalnem, składającem się z 5 członków. Członkami Rady Kasy mogą być tylko osoby, posiadające prawo wybieralności do rad gmin wiejskich lub miejskich na obszarze Państwa. Członków Rady Kasy wybiera na lat 4 stanowiący organ związku poręczającego, najmniej 3 członków musi być wybranych z grona stanowiącego związku poręczającego, reszta może pochodzić z poza tego grona. Z pośród swych członków wybranych z grona stanowiącego związku poręczającego, wybiera Rada Kasy zwykłą większością głosów przewodniczącego i jego zastępcę. Przewodniczący organu wykonawczego związku poręczającego lub zastępca tego przewodniczącego, o ile są oni równocześnie członkami organu stanowiącego tegoż związku, może być wybranym na przewodniczącego Rady Kasy.

Ustępujący członkowie Rady mogą być ponownie wybrani.

Zmiana składu lub kadencji organu stanowiącego związku poręczającego nie wpływa na okres urzędowania Rady Kasy, względnie członków Rady Kasy.

Ustępujący członkowie powinni pełnić swe obowiązki aż do czasu ukonstytuowania się Rady w nowym składzie.

§ 7.

Zarząd Kasy stanowi kolegjum, złożone z trzech członków, powołanych przez Radę Kasy zwykłą większością głosów (§ 12 statutu niniejszego) na okres sześć lat. Przy wyborze głosuje się na każdego członka osobno.

Naczelnik Zarządu wybieranym jest przez Radę Kasy równocześnie z powołaniem innych członków Zarządu na ten sam okres czasu jak inni członkowie zarządu i jest przewodniczącym Zarządu. Równocześnie z wyborem Naczelnika Zarządu następuje w ten sam sposób wyznaczenie jego zastępcy.

§ 8.

Równocześnie nie można być członkiem Rady i Zarządu Kasy.

W miejsce członka Rady Kasy, który przyjął wybór do Zarządu Kasy, wybiera organ stanowiący związku poręczającego inną odpowiednią osobę (§ 6 statutu niniejszego), na członka Rady, a w miejsce członka Zarządu Kasy, który przyjął mandat członka Rady Kasy, wybiera Rada Kasy innego członka do Zarządu.

Członkowie Rady i Zarządu Kasy nie mogą wchodzić w stosunek osobistego dłużnika do Kasy bez specjalnej uchwały Rady Kasy.

§ 9.

Rada Kasy wyraża wolę swoją w formie uchwał.

Uchwałom Rady Kasy zastrzega się przedewszystkiem:

a) ustanawianie regulaminów czynności własnych jej komisyj, oraz czynności Zarządu Kasy;

b) wybór i odwołanie Zarządu Kasy;

c) nabywanie realności celem lokaty funduszu emerytalnego funkcjonarjuszów (pracowników) Kasy, oraz nabywania i budowę realności dla własnego użytku z kapitału zasobowego;

d) zbywanie i obciążanie majątku Kasy, przyjmowanie na jej rzecz darowizn i zapisów, oraz obejmowanie zarządów fundacyj;

e) odstąpienie od sporów prawnych tudzież zatwierdzanie ugód w tych sporach prawnych, ustanawianie zastępców prawnych Kasy;

f) postanawianie o wnioskach, jakie imieniem Kasy mają być przedkładane związkowi poręczającemu w sprawach Kasy, a w szczególności w sprawie otwierania na terytorjum tegoż związku oddziałów i zbiornic, jak również organizowania zakładów zastawniczych (lombardów);

g) ustanawianie zasad co do sposobu zawiadywania i użytkowania majątku Kasy, oraz co do administracji wszelkich jej urządzeń, a w szczególności jej oddziałów, zbiornic i zakładów zastawniczych (lombardów);

h) ustalanie preliminarzy Kasy, oraz przyzwalanie na wydatki preliminarzem nieprzewidziane;

i) przyjmowanie do wiadomości sprawozdań Zarządu Kasy, rocznych zamknięć rachunkowych, tudzież bilansów Kasy, oraz przedkładanie ich związkowi poręczającemu (§ 29 statutu niniejszego);

j) postanawianie o użyciu funduszu zasobowego w granicach ustawowych i stawianie wniosków o rozdział zysków, powstałych z obrotów Kasy;

k) postanawianie w granicach ustalonych statutem niniejszym o wnioskach Zarządu w sprawie zaciągania pożyczek;

l) ustalanie na wniosek Zarządu dopuszczalnej najwyższej wysokości wkładów, tudzież terminów wypowiadania tychże, oraz wysokości i początku obowiązywania każdocześnej stopy procentowej, tak w stosunku do dłużników Kasy, jak i jej wierzycieli, z prawem upoważnienia Zarządu do czynienia w poszczególnych przypadkach odchyleń od ustalonych w powyższym względzie zasad;

l) ustanawianie regulaminów wewnętrznych, oraz instrukcyj dla Zarządu i pracowników (funkcjonarjuszów) Kasy, obowiązujących również klijentelę Kasy, co do sposobu załatwiania spraw.

m) udzielanie upoważnień do podpisywania firmy Kasy, oraz dokumentów, mocą których Kasa zaciąga zobowiązania wobec osób trzecich, udzielanie pełnomocnictw, upoważniających do zaciągania takich zobowiązań i do działania imieniem Kasy, jakoteż udzielanie kierownikom poszczególnych działów administracji Kasy, jej oddziałów, zbiornic i zakładów prawa do zastępowania Kasy na zewnątrz w ich zakresie działania tudzież upoważnień do podpisywania w tym zakresie firmy, oraz wspomnianego rodzaju dokumentów;

n) ustalanie rodzaju i ilości stanowisk służbowych w administracji Kasy, oraz wysokości uposażeń, przywiązywanych do ustalonych stanowisk, mianowanie płatnych kierowników biur i dyrektorów Kasy;

o) ustanawianie wynagrodzenia stale w Kasie zatrudnionych członków Zarządu Kasy, oraz ewtl. przyznawanie remuneracyj dla członków Zarządu i pracowników (funkcjonarjuszów) Kasy za prace ponadobowiązkowe;

p) postanawianie przepisów służbowych (pragmatyki służbowej) dla pracowników (funkcjonarjuszów) Kasy, oraz ustalenie statutu emerytalnego dla tychże;

r) postanawianie o przepisach dyscyplinarnych dla pracowników (funkcjonarjuszów) Kasy, określenie władz dyscyplinarnych tudzież wybór i określenie ich kompetencji;

s) wydawanie opinji i występowanie na wniosek Zarządu z wszelkiemi wnioskami do władz w sprawach Kasy;

t) występienie do organu stanowiącego związku poręczającego z wnioskiem o ewtl. likwidację Kasy;

u) ustalanie projektów zmian statutowych;

w) określanie w granicach statutu niniejszego przypadków i warunków, kiedy Zarząd Kasy upoważniony jest wykonać za Radę Kasy prawo stanowienia w sprawach Kasy.

§ 10.

Posiedzenia Rady Kasy zwołuje przewodniczący, a w razie przeszkody jego zastępca w miarę potrzeby, conajmniej jednak cztery razy na rok.

Rada Kasy musi być nadto zwołana na żądanie organów związku poręczającego, władzy nadzorczej, Zarządu Kasy lub też na pisemny wniosek conajmniej dwóch członków Rady z podaniem spraw, które mają być pomieszczone na porządku dziennym.

Zwołanie Rady Kasy poza przypadkami nagłemi nastąpić powinno conajmniej na 5 dni przed terminem posiedzenia za pomocą pisemnego zaproszenia z podaniem porządku obrad lub też w drodze ustnego zapowiedzenia posiedzenia.

Zaproszenie pisemne doręczone być powinno za potwierdzeniem odbioru; zapowiedzenie ustne potwierdzone być powinno protokólarnie.

Przewodniczący Rady otwiera i zamyka posiedzenie Rady oraz kieruje jej obradami.

§ 11.

Członkowie Rady Kasy obowiązani są uczęszczać regularnie na posiedzenia Rady Kasy.

Członek, który bez usprawiedliwienia opuścił trzy kolejne lub pięć choćby niekolejnych posiedzeń Rady Kasy, może być pozbawiony mandatu z mocy uchwały organu stanowiącego związku poręczającego na wniosek Rady Kasy. Od tej uchwały nie służy zainteresowanemu prawo odwołania.

Poza przypadkami, przewidzianemi w § 8 ust. 2 statutu niniejszego i w ustępie powyższym, członkowie Rady Kasy ulegają z samego prawa zawieszeniu w czynnościach oraz tracą mandat w tych samych przypadkach i z temi samemi skutkami, co członkowie organu stanowiącego związku poręczającego Kasę.

Członkowie Rady Kasy sprawują swe czynności bezpłatnie, — mogą jednak otrzymać zwrot kosztów podróży i wynagrodzenie za obecność na posiedzeniach w wysokości djet, przysługujących urzędnikom państwowym VIII. stopnia.

§ 12.

Rada Kasy zdolna jest do powzięcia uchwał oraz do dokonywania wyborów, jeżeli na posiedzeniu obecna jest więcej, niż połowa statutowej liczby członków Rady.

Wyjątek od powyższej zasady zachodzi w przypadku, gdy idzie o powzięcie uchwał w sprawie:

a) zbycia nieruchomości lub zaciągnięcia pożyczki;

b) wniosków o otwarcie na terytorjum związku poręczającego oddziałów i zbiornic jak również o organizowanie zakładów zastawniczych (lombardów);

c) ustalanie rodzaju i ilości stanowisk służbowych w administracji Kasy oraz wysokości uposażeń, przywiązanych do odnośnych stanowisk;

d) wyboru Zarządu i Komisji Kasy;

e) mianowanie kierowników biur i dyrektorów Kasy, oraz przyznawanie remuneracyj członkom Zarządu i pracownikom (funkcjonarjuszom) Kasy;

f) ustalanie regulaminów i preliminarzy Kasy;

g) określanie przypadków i warunków, kiedy Zarząd Kasy upoważniony jest wykonać za Radę Kasy prawo stanowienia w sprawach Kasy.

h) uchwalanie projektów zmian statutowych.

W każdym z powyższych wypadków Rada Kasy może powziąść uchwałę większością ¾ obecnych, jeżeli na posiedzeniu jest obecnych conajmniej ⅘ członków Rady. O ile na dwóch kolejno zwoływanych posiedzeniach nie stawi się wymagana ilość członków Rady — Naczelnik Zarządu Kasy powinien o tem zawiadomić związek poręczający, którego organ wykonawczy może spowodować zwołanie ponownego posiedzenia z tym samym porządkiem obrad. Do ważności uchwał zwołanego w ten sposób posiedzenia wystarczy obecność więcej niż połowy statutowej liczby członków Rady.

§ 13.

Uchwały Rady Kasy zapadają większością głosów członków, biorących udział w głosowaniu.

W razie równości głosów wniosek upada, w razie równości głosów przy wyborach, rozstrzyga los, wyciągnięty przez przewodniczącego.

Głosowanie jest jawne. Na żądanie dwóch obecnych musi być zarządzone głosowanie imienne lub tajne. Przy wyborach oraz sprawach personalnych głosowanie jest tajne.

§ 14.

Członek Rady Kasy powinien wstrzymać się od głosowania we wszystkich sprawach, w których jest osobiście zainteresowany.

Jeżeli Rada Kasy z powyższego powodu stanie się niezdolną do powzięcia uchwał, natenczas uchwałę Rady Kasy zastąpi uchwałą organu stanowiącego związku poręczającego.

Członkowie zarządu Kasy obowiązani są uczestniczyć w posiedzeniach Rady Kasy. Na posiedzeniach tych służy im głos doradczy poza koleją mówców.

Pracownicy (funkcjonarjusze) Kasy mogą być powołani na posiedzenia Rady Kasy celem udzielania potrzebnych wyjaśnień wzgl. referowania spraw.

§ 15.

Rada Kasy może do poszczególnych spraw wybrać ze swego grona komisję.

Na posiedzeniach tych komisyj przewodniczy przewodniczący Rady lub jego zastępca. W przypadkach, gdy chodzi o sprawy osobiste tych ostatnich, lub gdy wymienieni zrzekną się przewodnictwa, komisja wybiera przewodniczącego ze swego grona.

§ 16.

Z każdego posiedzenia Rady Kasy spisuje się protokół. Do protokółu wpisuje się nazwiska obecnych na posiedzeniu: przewodniczącego, piszącego protokół, członków Rady, członków Zarządu Kasy, pracowników (funkcjonarjuszów) Kasy, porządek dzienny, zgłoszone wnioski i powzięte uchwały w dosłownem brzmieniu z podaniem liczby głosów „za" i „przeciw" oraz liczby wstrzymujących się od głosowania, a przy wyborach liczbę głosów, oddanych na poszczególnych kandydatów, wreszcie nazwiska członków Rady, którzy nie usprawiedliwili swego nieprzybycia na posiedzenie.

Protokół, który sporządza się w toku posiedzenia, powinien być najpóźniej na następnem posiedzeniu Radzie Kasy odczytany i przyjęty oraz podpisany przez przewodniczącego, przez piszącego protokół oraz przez jednego członka Rady.

§ 17.

Do zakresu działania Zarządu Kasy należy przedewszystkiem:

a) zarządzanie majątkiem i sprawami Kasy według zasad statutu niniejszego i przepisów ustanowionych przez Radę Kasy;

b) kierownictwo administracji Kasy oraz nadzór nad administracją jej osobnych urządzeń, a w szczególności jej oddziałów, zbiornic i zakładów zastawniczych (lombardów);

c) sporządzanie preliminarza przychodów i rozchodów Kasy, przedstawianie Radzie Kasy rocznych zamknięć rachunkowych, bilansów i sprawozdań Kasy;

d) postanawianie o nabyciu na licytacji nieruchomości obciążonych pożyczką Kasy, o ile najwyższa zaofiarowana suma nie pokryje całkowicie wierzytelności Kasy;

e) nadzór zwierzchni nad pracownikami, (funkcjonarjuszami) Kasy oraz nad prowadzeniem rachunkowości Kasy;

f) staranie się o należyte użycie wkładów i odpowiednie ich ulokowanie, jako też o należyty obrót pieniędzy i prowadzenie wszystkich operacyj Kasy z zachowaniem statutu i przepisów obowiązujących;

g) mianowanie pracowników (funkcjonarjuszów) Kasy na ustalone przez Radę Kasy stanowiska służbowe w tych wypadkach, w których to mianowanie nie jest zastrzeżone Radzie, jako też przyjmowanie i oddalanie pracowników kontraktowych;

h) stanowienie uchwał w sprawach Kasy z upoważnienia Rady Kasy w przypadkach i warunkach, określonych wewnętrznym porządkiem (regulaminem) czynności Kasy;

i) wyznaczanie dni i godzin przyjmowania klijentów oraz urzędowania dla Zarządu, pracowników i Kasy;

j) przygotowywanie wniosków na posiedzenia Rady Kasy i wykonanie jej uchwał;

k) załatwianie wszelkich innych czynności statutem Radzie Kasy lub innym jej organom wyraźnie nie zastrzeżonych.

§ 18.

Naczelnik i członkowie Zarządu Kasy obowiązani są dochować tajemnicy co do prowadzenia interesów, stosunków kredytowych i sposobu wytwórczości zawodowej klijentów kasy.

Do członków Zarządu, sposobu obradowania i stanowienia uchwał o obowiązkach posiedzeń, mają odpowiednie zastosowanie odnośne przepisy §§ 10 — 16 statutu niniejszego.

Powołanie na urząd członków Zarządu wymaga zatwierdzenia ze strony organu wykonawczego związku poręczającego.

§ 19.

Kierownictwo bieżących czynności Kasy sprawuje Naczelnik Zarządu Kasy wzgl. jego zastępca. Jest on równocześnie naczelnym zwierzchnikiem służbowym wszystkich pracowników (funkcjonarjuszów) Kasy.

Naczelnikowi Zarządu Kasy służy do dni trzech prawo sprzeciwu co do uchwał Rady i Zarządu prawo wstrzymania wykonania zarządzeń tych organów w przypadkach następujących:

a) gdy organa te przekroczyły swoją kompetencje,

b) gdy uchwała odnośna stoi w przeczności z interesem Kasy, względnie związku poręczającego,

z obowiązkiem niezwłocznego zwrócenia się w tych sprawach o decyzję do Rady Kasy przeciw Zarządowi Kasy, a do Rady Miejskiej przeciw „Radzie Kasy".

Naczelnik Zarządu zastępuje Kasę nazewnątrz wobec urzędów publicznych i osób trzecich, prowadzi w jej imieniu korespondencję i podpisuje za nią pisma, dokumenty i ogłoszenia.

Firma Kasy oraz dokumenty, mocą których Kasa zaciąga zobowiązania wobec osób trzecich, jak niemniej pełnomocnictwa, upoważniające do zaciągania takich zobowiązań i do działania imieniem Kasy, muszą być oprócz tego podpisane przez jednego upoważnionego do tego przez Radę członka Zarządu Kasy i opatrzone pieczęcią Kasy.

Na zasadzie uchwały Rady Kasy Zarząd Kasy może aż do odwołania kierownikom poszczególnych działów administracji Kasy, jej oddziałów, zbiornic i zakładów udzielić prawa do zastępowania Kasy nazewnątrz w ich zakresie działania. Prawem tem można również objąć upoważnienie do podpisywania w tym zakresie firmy Kasy oraz dokumentów, z których ma powstać obowiązek prawny Kasy. W tym ostatnim przypadku koniecznym jest jednak zawsze nadto podpis Naczelnika Zarządu.

Kierownictwo technicznych czynności Kasy sprawuje pod nadzorem Rady Kasy i pod bezpośrednim zwierzchnictwem Naczelnika Zarządu Kasy odpowiedzialny pracownik kasy z tytułem Dyrektora Kasy.

Jest on równocześnie bezpośrednim przełożonym pracowników Kasy.

§ 20.

Pracownicy (funkcjonarjusze) Kasy nie mogą być członkami Rady Kasy ani Komisji Rewizyjnej Kasy. Nie mogą oni wchodzić w stosunek osobistego dłużnika do Kasy, ani też poręczycieli.

Przepis ustępu pierwszego art. 18 statutu niniejszego ma również do pracowników (funkcjonarjuszów) Kasy odpowiednie zastosowanie. Prawa i obowiązki pracowników (funkcjonarjuszów) określają przepisy służbowe i uposażeniowe dane przez Radę Kasy.

§ 21.

Związek poręczający sprawuje kontrolę nad Kasą za pośrednictwem Komisji Rewizyjnej

Komisja Rewizyjna jest organem kolegjalnym i składa się z trzech członków, których wybiera i odwołuje organ stanowiący związku poręczającego.

W skład Komisji Rewizyjnej nie mogą wchodzić członkowie Rady ani Zarządu Kasy, ani też pracownicy (funkcjonarjusze) Kasy, natomiast mogą być do tej Komisji powoływane nie wchodzące w skład organów lub personelu pracowników (funkcjonarjuszów) Kasy osoby z pośród lub z poza grona organu stanowiącego związku poręczającego, zwłaszcza rzeczoznawcy, a to bądź z głosem stanowczym jako jej członkowie, bądź też z głosem doradczym jako jej asesorzy.

Członkowie Komisji Rewizyjnej nie mogą pozostawać w stosunku osobistego dłużnika do Kasy bez specjalnej uchwały organu stanowiącego związku poręczającego.

Przepisy ustępu 3 § 9 statutu niniejszego odpowiednio obowiązują również członków Komisji Rewizyjnej.

Przewodniczącym Komisji Rewizyjnej jest Prezes wyznaczony przez organ stanowiący związku poręczającego przy wyborze Komisji.

Uchwały Komisji Rewizyjnej zapadają większością głosów pełnej liczby jej członków. Do ważności zaś uchwał niezbędną jest obecność dwóch członków Komisji Rewizyjnej. Uchwały te powinne być protokółowane. Protokół podpisuje przewodniczący i jeden z członków Komisji Rewizyjnej.

Pozatem do członków Komisji Rewizyjnej, do obrad i posiedzeń tej Komisji mają odpowiednie zastosowanie przepisy §§ 10, 11, 14, ust. 1, 2 i 4 § 16 statutu niniejszego.

§ 22.

Obowiązkiem Komisji Rewizyjnej jest badanie rocznego sprawozdania z działalności Kasy i zamknięcia rachunków Kasy, złożonego związkowi poręczającemu przez Radę Kasy, a nadto sprawdzanie stanu Kasy przynajmniej raz na kwartał.

Tok i sposób dokonywania rewizyj określa osobny porządek (regulamin) czynności, uchwalony przez organ stanowiący związku poręczającego.

Komisja Rewizyjna uprawniona jest też przeprowadzać niespodziewane rewizje Kasy oraz wszelkich jej urządzeń a w szczególności jej oddziałów, zbiornic i zakładów zastawniczych (lombardów).

W celu wykonania powyższych czynności wolno Komisji Rewizyjnej żądać od Rady i Zarządu Kasy, jej oddziałów, zbiornic i zakładów zastawniczych (lombardów) wszelkich potrzebnych wyjaśnień, aktów, ksiąg kasowych, zapisów i dowodów, oraz zwiedzać i badać wszelkie urządzenia Kasy.

Ze swych czynności składa Komisja Rewizyjna sprawozdanie organowi stanowiącemu związku poręczającego, przesyłając jednocześnie odpisy organowi wykonawczemu tegoż związku przy dołączeniu odpisów dla Rady i Zarządu Kasy.

§ 23.

Ogłoszenia Kasy wywieszane będą na widok publiczny w lokalu urzędowym Kasy oraz jej oddziałów, zbiornic i zakładów zastawniczych (lombardów) jakoteż w lokalu urzędowym jej związku poręczającego, a nadto jednarazowo w prasie miejscowej.

II. MAJĄTEK I FUNDUSZE KASY.

§ 24.

Majątek Kasy stanowi majątek osobny, oddzielony prawnie od majątku związku poręczającego i osobno administrowany. Majątkiem tym odpowiada Kasa za zobowiązania, jakie jako osoba prawna zaciągnęła względem wkładców i innych wierzycieli.

Fundusze należące do majątku Kasy lub jej powierzone, nie mogą być łączone z funduszami związku poręczającego i powinne być odrębnie administrowane.

§ 25.

Kasa jest obowiązana posiadać wzgl. zebrać fundusz zasobowy, przeznaczony przedewszystkiem na pokrycie ewentl. strat Kasy.

Fundusz zasobowy tworzy się z corocznych zysków Kasy, mogą też być przeznaczone na fundusz zasobowy bezzwrotne dotacje związku poręczającego, zapisy i t. p.

Fundusz zasobowy gromadzić należy do czasu, póki wraz z narosłemi procentami nie osiągnie wysokości conajmniej 10% sumy wkładów oszczędnościowych. W tej wysokości powinien fundusz ten być nadal utrzymywany.

Gdy fundusz zasobowy wynosić będzie więcej, niż 5% wkładów oszczędnościowych, to połowa zysków Kasy może być użyta na cele użyteczności publicznej. Jeżeli fundusz wynosi 10% wkładów, to zyski Kasy mogą być w całości użyte na cele użyteczności publicznej.

Dla określenia wysokości funduszu zasobowego miarodajna jest w obu powyższych przypadkach suma wkładów oszczędnościowych z tego roku obrachunkowego, w którym ta suma była najwyższa, licząc od dnia zatwierdzenia statutu niniejszego.

Na podstawie uchwały Rady Kasy i za pozwoleniem władzy nadzorczej może Kasa nabywać i budować z funduszu zasobowego realności dla własnego użytku. Pozatem fundusz zasobowy lokowanym może być tylko w sposób przewidziany w § 46. punktach 1 — 4 oraz 10 statutu niniejszego, przyczem o wyborze tych sposobów lokaty decyduje Rada Kasy.

§ 26.

Dla zabezpieczenia funduszu zasobowego powinna Kasa posiadać wzgl. utworzyć nadto osobny fundusz wyrównawczy na pokrycie ewentl. strat kursowych, wynikłych z obliczenia kursu walorów, znajdujących się jako część stanu czynnego w funduszach Kasy.

Fundusz wyrównawczy tworzy się wyłącznie z wykazanych księgami zwyżek kursowych. Przy obliczaniu w myśl poprzedniego paragrafu procentowej wysokości funduszu zasobowego w stosunku do sumy wkładek oszczędności fundusz ten nie może być policzany.

§ 27.

Na zabezpieczenie poszczególnych swych operacyj, jako też na własne cele inwestycyjne uprawniona jest Kasa tworzyć również następujące fundusze specjalne:

a) fundusz emerytalny
b) rezerwę specjalną

Fundusze powyższe mogą być tworzone dopiero po zadośćuczynieniu obowiązkom w przedmiocie funduszu zasobowego (§ 25 statutu niniejszego). Przepis o lokacie funduszu zasobowego ma odpoweidnie zastosowanie także i do powyższych funduszów.

§ 28.

Rokiem obrachunkowym Kasy jest rok kalendarzowy.

Rachunkowość swą prowadzi Kasa według systemu księgowości podwójnej.

Rachunkowość kapitału zakładowego, funduszu zasobowego i funduszu wyrównawczego prowadzoną ma być oddzielnie

Sposób wykonywania bieżącego nadzoru organów Kasy nad czynnościami i rachunkowością Kasy określa porządek (regulamin) czynności, uchwalony przez Radę Kasy.

§ 29.

Najpóźniej w ciągu dwóch miesięcy po upływie roku obrachunkowego Zarząd Kasy powinien złożyć Radzie Kasy sprawozdanie z działalności Kasy za bezpośrednio ubiegły rok obrachunkowy wraz z bilansem majątku Kasy i funduszów jej powierzonych oraz zamknięcie rachunkowe wszelkich przychodów i rozchodów Kasy.

Sprawozdanie to wraz z bilansem oraz zamknięcie rachunków należy po przyjęciu ich przez Radę Kasy przesłać najpóźniej do trzech miesięcy, licząc od dnia ukończenia się roku obrachunkowego, organowi wykonawczemu związku poręczającego celem powzięcia co do nich uchwały przez organ stanowiący tegoż związku.

W bilansie i zamknięciu rachunkowem walory, mające obieg na giełdzie, powinne figurować podług kursu ostatniego dnia roku obrachunkowego, a te walory, które nie mają takiego obiegu, podług kursu walorów podobnych lub podług ich wartości rynkowej. Inne objekty należy wykazywać w wartości nie przekraczającej kosztów nabycia. Należności wątpliwe należy zapisać na straty.

Sprawozdanie z działalności wraz z bilansem i projektem rozdziału zysków oraz zamknięcie rachunkowe powinne być przedkładane corocznie władzy nadzorczej w ciągu jednego miesiąca po uznaniu ich przez organ stanowiący związku poręczającego oraz podane do wiadomości publicznej w sposób przepisany dla ogłoszeń Kasy (§ 23 statutu niniejszego).

§ 30.

Kasa obowiązana jest przechowywać księgi wkładek oszczędnościowych przez cały czas swego istnienia, inne księgi przez lat 10, natomiast może ona niszczyć spłacone książeczki oszczędnościowe i inne zapiski z 5-ciu lat wstecz.

Okresy powyższe liczą się od daty odnośnych kwitów, zapisów wzgl. roku zamknięcia rachunków i ksiąg oraz od daty ostatniego wpisu, uskutecznionego na książeczce.

III. OPERACJE KASY.

§ 31.

Kasa upoważniona jest do dokonywania tylko tych rodzajów operacyj, które wyszczególnione są w statucie niniejszym.

Firma i sam zakład Kasy, jakoteż firmy (nazwa) jej oddziałów, zbiornic i zakładów zastawniczych (lombardów) oraz same te urządzenia nie mogą być przedmiotem ani operacyj Kasy, ani też żadnych transakcyj ze strony związku poręczającego.

a) Operacje bierne.

§ 32.

Kasa przyjmuje wkłady oszczędnościowe na książeczki oszczędnościowe, które mogą być wystawione na okaziciela lub na imiennie oznaczoną osobę.

Książeczka oszczędnościowa może opiewać tylko na gotówkę i stanowi dowód posiadania w Kasie wierzytelności w wysokości każdoczesnego jej salda.

Kasa przyjmuje wkłady osób fizycznych i prawnych nietylko na ich własny rachunek, lecz także na rachunek osób trzecich.

§ 33.

Kasa nie jest obowiązana przyjmować na książeczki oszczędnościowe wkładów poniżej kwoty jednego złotego.

Dopuszczalną najwyższą kwotę wkładu na książeczkę oszczędnościową ustala Rada Kasy (§ 9 ust. 2 p. 1 statutu niniejszego).

Kasa nie jest obowiązana przyjmować wkładek oszczędnościowych w następujących przypadkach:

a) gdy wkładka nie dosięga dopuszczalnej statutem najniższej kwoty wkładki lub sama wzgl. łącznie z poprzedniemi przekracza ustanowioną tym statutem najwyższą kwotę wkładów:
b) gdy chodzi o wystawienie książeczki oszczędnościowej na obcą walutę;
c) gdy zgłaszane przez wkładcę warunki Kasa uzna za niedogodne dla siebie;
d) gdy niema widoków na odpowiednie ulokowanie funduszu wkładowego;
e) gdy wkładca już raz dopuścił się nadużycia zaufania Kasy;
f) gdy Kasa stoi przed likwidacją.

§ 34.

Kasa uprawniona jest wypuszczać znaczki oszczędnościowe w cenie niższej od oznaczonej powyżej najniższej kwoty wkładów oraz przyjmować te znaczki, jeżeli razem złączone dają kwotę przewidzianego powyżej wkładu najniższego. Może również Kasa rozdzielać skarbonki oszczędnościowe i złożone w nich kwoty przyjmować na warunkach wyżej wymienionych jako wkłady na książeczki oszczędnościowe.

Jeżeli wkład złożony na poszczególną książeczkę, osiągnie ustaloną przez Radę Kasy kwotę najwyższą, natenczas nie może on być zwiększony przez nowe wpłaty, lecz tylko przez kapitalizowanie się procentów.

§ 35.

Wkładki oszczędnościowe księguje Kasa na tego, na kogo książeczka oszczędnościowa jest wystawiona.

Na pierwszej stronie książeczki zaznacza się numer otworzonego w Kasie rachunku, datę wystawienia książeczki i zapis o ewentualn. zastrzeżeniach, a jeżeli książeczka wystawiona jest na imiennie oznaczoną osobę, także nazwisko i imię tej osoby.

Z każdą książeczką oprawiony jest wyciąg statutu niniejszego, dotyczący wkładów oszczędnościowych.

Książeczkę oszczędnościową wystawia Kasa w sposób przepisany dla dokumentów, z których powstaje zobowiązanie Kasy (§ 19 ust. 3 statutu niniejszego).

W braku odmiennego zastrzeżenia każda suma, wpłacona na książeczkę, jest w stosunku do Kasy wierzytelnością tego, na kogo książeczka jest wystawiona.

Każdy wpis lub zastrzeżenie w książeczce oszczędnościowej stwierdzonyg powinien bybć poza podpisem kasjera; także przez podpis Dyrektora Kasy lub urzędnika, upoważnionego przez Zarząd do podpisywania wpisów wzgl. zastrzeżeń w tych książeczkach.

Zapisków lub zastrzeżeń osób prywatnych w książeczkach Kasa nie jest obowiązana uwzględniać, choćby nawet pochodziły od wkładcy, lub osoby, uprawnionej do podejmowania wypłat. Omyłki skreśla się z pisemnem potwierdzeniem na książeczce skreślenia w sposób, dla wpisów obowiązujący.

§ 36.

Do umownego przeniesienia wierzytelności, wynikających z książeczki oszczędnościowej, — nawet na imiennie oznaczoną osobę wystawionej, — wystarcza wręczenie tej książeczki nabywcy wierzytelności i całkowita lub częściowa wypłata wierzytelności może nastąpić za przedstawieniem książeczki, przyczem Kasa nie ma obowiązku badać legalności posiadania książeczki, przedstawionej do wypłaty, o ile wypłaty nie uzależniono od pewnych określonych w tym względzie warunków lub o ile utrata książeczki nie została przedtem zgłoszona w Kasie.

O ile chodzi o książeczki, wystawiane na imiennie oznaczoną osobę bez zastrzeżeń co do osób, uprawnionych do podnoszenia wkładów, uważa się każdego przedstawiającego książeczkę do wypłaty za prawnego pełnomocnika tej osoby, na którą książeczka jest wystawiona.

§ 37.

Wpłaty mogą być uskuteczniane również bez przedkładania książeczki oszczędnościowej, a mianowicie drogą przekazów pocztowych, listów pieniężnych, czeków i t. p. Wpisania do książeczki oszczędnościowej uskutecznionych w powyższy sposób wpłat dokonywa Kasa przy najbliższem przedstawieniu tej książeczki oszczędnościowej.

Całkowita lub częściowa wypłata przez Kasę wierzytelności, wynikającej z książeczki oszczędnościowej, może nastąpić w drodze pocztowej na koszt i ryzyko wkładcy tylko za poprzedniem nadesłaniem Kasie książeczki, podaniem sposobu przekazania wypłaty oraz adresu wkładcy wzgl. osoby, na ręce której wypłata ma nastąpić, i za wyraźnem wskazaniem, w jaki sposób i do czyich rąk książeczka ma być zwrócona lub też czy ma zostać zatrzymana do rozporządzenia wkładcy. Wypłata może być dokonana w powyższy sposób na polecenie wkładcy do rąk osoby trzeciej tylko wtedy, jeżeli odpowiednio do polecenia wypłaty się wylegitymuje i jeżeli osnowa zastrzeżeń w księdze zastrzeżeń (§ 38 statutu niniejszego) co do odnośnego wkładu wypłacie takiej się nie sprzeciwia.

Kasa upoważniona jest do potrącenia z wkładu poniesionych przez siebie kosztów pocztowych.

Przy wypłacaniu całego kapitału wraz z procentami Kasa książeczkę oszczędnościową zatrzymuje i kasuje.

§ 38.

Jeżeli wypłatę wierzytelności, wynikającej z książeczki oszczędnościowej, uzależniono od pewnych określonych warunków, to Kasa musi o tem zapisać do książeczki oszczędnościowej odpowiednie zastrzeżenie. Wypłaty wierzytelności z takich książeczek można uskuteczniać tylko ściśle według osnowy zastrzeżenia.

Łączenie kilku warunków równocześnie jest dopuszczalne, o ile warunki te wzajemnie się nie wyłączają i nie są sprzeczne ze sobą, a określone są w sposób, wykluczający wątpliwość co do sposobu ich dopełnienia. Zastrzeżenia nie mogą się sprzeciwiać przepisom obowiązujących ustaw.

Zastrzeżone warunki mogą wychodzić zarówno od Kasy, jak i od wkładcy i na warunki te musi się zgodzić zarówno Kasa, jak i wkładca.

Wypłata wkładów z książeczek, uwarunkowanych zastrzeżeniami, dokonywaną być może tylko zgodnie z osnową zastrzeżeń. Zastrzeżenie można zmienić lub wycofać. Zapisy o zastrzeżeniach, ich zmianie lub cofnięciu należy uwidaczniać nietylko w samej książeczce, lecz także w odnośnej księdze wkładów, pełną zaś osnowę zastrzeżenia należy wpisać do specjalnej księgi zastrzeżeń, przechowywanej pod zamknięciem.

§ 39.

Jeżeli między niniejszą Kasą a innemi komunalnemi kasami oszczędności i gminnemi kasami pożyczkowo - oszczędnościowemi dojdzie do skutku porozumienie co do wzajemnego przyjmowania wkładów i dokonywania wypłat na wystawione przez siebie książeczki oszczędnościowe, natenczas dojście do skutku takiego porozumienia obowiązany jest zarząd Kasy podać do publicznej wiadomości w sposób, przewidziany dla ogłoszeń Kasy (§ 23 statutu niniejszego).

§ 40.

Ustalony przez Radę Kasy procent od wkładów, o ile wkładca nie zażąda wypłaty odsetek, dolicza się do tychże wkładów, o ile zaś tej wypłaty zażąda, wypłaca się co rocznie z upływem roku.

Zarząd Kasy może zawrzeć jednak osobną umowę.

Bieg procentów rozpoczyna się od dnia, następującego po dniu wpłaty, i liczy się do dnia, poprzedzającego dzień wypłaty.

Oprocentowanie książeczek może być różne w zależności od terminu wypowiedzenia wkładu lub też od zgłoszonych zastrzeżeń albo innego uwarunkowania wypłaty wkładu.

Wysokość i początek obowiązywania ustalonej stopy procentowej od wkładów, podaje do publicznej wiadomości w sposób przewidziany dla ogłoszeń Kasy (§ 23 statutu niniejszego).

§ 41.

Całkowita lub częściowa wypłata przez Kasę wierzytelności, wynikającej z książeczki oszczędnościowej, może nastąpić nawet w przypadkach egzekucji — tylko za jej przedstawieniem.

Wstrzymanie wypłaty wkładów z książeczki oszczędnościowej nastąpić może w przypadkach i w sposób, przewidziany w przepisach o umorzeniu tytułów na okaziciela, obowiązujących w siedzibie Kasy.

§ 42.

W myśl art. 20 ust. 1 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 13 kwietnia 1927 r. o komunalnych kasach oszczędności (Dz. U. R. P. Nr. 38 poz. 339) wkłady na książeczki oszczędnościowe Kasy, rządzącej się statutem niniejszym, posiadają charakter funduszów, ulokowanych z bezpieczeństwem prawnem (pupilarnem).

Książeczki oszczędnościowe tej Kasy w myśl art. 20. ust. 2 powyższego rozporządzenia będą przyjmowane przez państwowe wzgl. komunalne władze, urzędy i zakłady jako wadja przy wszelkich przetargach, jako kaucje akcyzowe i celne jako kaucje przy zawieraniu umów oraz jako zabezpieczenia pieniężne z innych tytułów wymagane.

Jako wadja i kaucje, składane władzom państwowym, wzgl. komunalnym urzędom i zakładom, nie mogą być przyjmowane książeczki oszczędnościowe, opatrzone zastrzeżeniami.

§ 43.

W razie utraty książeczki oszczędnościowej unieważnienie jej i wydanie duplikatu może nastąpić po przeprowadzeniu postępowania, przewidzianego w przepisach o umorzeniu tytułów na okaziciela, obowiązujących w siedzibie kasy, duplikat książeczki może jednak być wydany już po upływie 6-ciu miesięcy od daty pierwszego ogłoszenia o jej utracie.

Zagubienie, zniszczenie lub inną utratę książeczki oszczędnościowej może jej posiadacz zgłosić pisemnie lub ustnie bezpośrednio w zakładzie głównym Kasy lub jej oddziałów wzgl. zbiornicy, skąd mu książeczkę wydano.

Zgłoszenie powyższe obowiązuje Kasę dopiero od chwili doręczenia jej dowodu sądowego o wdrożeniu postępowania, przewidzianego w przepisach o umorzeniu tytułów na okaziciela, obowiązujących w siedzibie Kasy.

Wydanie duplikatu oraz wypłata wkładów lub procentów po upływie sześciu miesięcy od zgłoszenia o utracie książeczki, a przed uznaniem jej za nieważną, nastąpić może na odpowiedzialność Kasy tylko do rąk tej osoby, która jest uprawniona do rozporządzenia wkładem.

Duplikat wystawia się na saldo książeczki pierwotnej.

§ 44.

Przedawnienie wierzytelności z tytułu niepodniesionych z Kasy wkładów oszczędnościowych jako też kapitalizowanych procentów od takich wkładów następuje z upływem lat trzydziestu od dnia dokonania ostatniego wkładu lub ostatniej wypłaty wzgl. od dnia dopisania po raz ostatni przez Kasę procentów na książeczce oszczędnościowej.

Bieg trzydziestoletniego przedawnienia w tych przypadkach, gdzie chodzi o wkłady z odroczoną lub wstrzymaną wypłatą wzgl. dotknięte zakazem sądowym lub płatne za określonym z góry terminem wypowiedzenia, nie może w stosunku do części wkładu, dotkniętej powyższemi ograniczeniami, rozpocząć się przed przywróceniem prawa do rozporządzania wkładem, wzgl. przed upływem terminu, określonego dla wypowiedzenia.

W stosunku do książeczek oszczędnościowych, wystawionych na imię osoby niewłasnowolnej, o ile o tem w książeczce było zapisane odpowiednie zastrzeżenie, bieg przedawnienia nie może się rozpocząć przed uzyskaniem własnowolności przez wspomnianą osobę.

Lista wierzytelności, ulegających przedawnieniu, podaną będzie na sześć miesięcy przed upływem okresu przedawnienia do wiadomości publicznej w sposób, przewidziany dla ogłoszeń Kasy (§ 23 statutu niniejszego). W ciągu powyższego okresu osoby, uprawnione do rozporządzania odnośnemi wierzytelnościami, mogą żądać wypłaty tych wierzytelności wzgl. prosić o ich dalsze utrzymanie na rachunku Kasy.

Przedawnione wierzytelności przelewa Kasa na fundusz zasobowy.

§ 45.

Kasie przysługuje prawo wypowiadania wierzytelności.

Wypowiedzenie wkładu poszczególnemu wkładcy może być dokonane ustnie z zaznaczeniem tego w książeczce oszczędnościowej lub też przez zawiadomienie pisemne.

Wypowiedzenie wkładów może nastąpić także przez podanie go do wiadomości publicznej w sposób, przewidziany dla Kasy (§ 23 statutu niniejszego).

Wierzytelności takie mogą być złożone do depozytu sądowego, jeżeli nie zostaną podniesione w nast. przypadkach:

a) jeżeli nie będą podniesione w terminie naznaczonym w zawiadomieniu, ogłoszeniu lub wezwaniu;

b) jeżeli w odpowiedni sposób nie stanie się zadość warunkom, ustalonym przez właściwe organa Kasy;

Takie złożenie wspomnianych wierzytelności jest równoznaczne z ich wypłaceniem.

Od wkładów wypowiedzianych Kasa z upływem terminu wypowiedzenia nie ma obowiązku płacić lub doliczac dalszych procentów.

B. Operacje czynne.

§ 46.

Kasa uprawniona jest:

1. nabywać polskie państwowe papiery procentowe, listy zastawne i obligacje banków państwowych, akcje Banku Polskiego, tudzież listy zastawne krajowych towarzystw kredytu długoterminowego, emitowane za zabezpieczeniem prawnem (pupilarnem), obligacje związków komunalnych i komunalnych instytucyj kredytowych tudzież banków, gwarantowanych przez związki komunalne, oraz udziały (akcje) wspólnych komunalnych instytucyj kredytowych;

2. udzielać pożyczek pod zastaw papierów, oznaczonych w punkcie 1-szym, najwyżej do wysokości ¾ ich wartości kursowej, a nie wyżej ich wartości nominalnej, oraz pod zastaw wystawionych przez siebie książeczek oszczędnościowych.

3. udzielać na hipoteki miejskich i wiejskich nieruchomości terminowych pożyczek, oprocentowanych i prawnie (pupilarnie) zabezpieczonych, z zastrzeżeniem dla Kasy prawa przedterminowego odbioru, a dla dłużnika przedterminowej spłaty pożyczki za poprzedniem conajmniej półrocznem wypowiedzeniem oraz z tem zastrzeżeniem, że budynki nieruchomości, obciążonej pożyczką Kasy, przez cały czas obciążenia będą ubezpieczone od ognia na warunkach poniżej w § 47 statutu niniejszego osobno określonych;

4. nabywać wierzytelności hipoteczne, zabezpieczone w sposób, określony dla pożyczek w punkcie 3;

5. udzielać na cele budowlane — w granicach hipotecznego zabezpieczenia ewikcji — kredytu wekslowego w miarę postępu budowy do wysokości 50% wartości rzeczywiście wykonanych robót;

6. udzielać współdzielniom, zorganizowanym na zasadach ustawy z dnia 29 października 1920 r. (Dz. U. R. P. Nr. 111, poz. 733) oraz późniejszych przepisów, ustawę powyższą zmieniających, kredytu do wysokości sumy udziałów członkowskich oraz własnych funduszów współdzielni pod warunkiem iż członkowie spółdzielni przyjmą poza swemi udziałami, jednakże w stosunku do ich wysokości, odpowiedzialność z własnych majątków za kredyt, otwarty spółdzielni przez Kasę.

7. udzielać pożyczek za zobowiązaniami pisemnemi (skryptami dłużnemi) lub za wekslami, jeżeli obok wystawcy przyjmą solidarną z nim odpowiedzialność conajmniej 2 osoby, zapewniające terminową spłatę całej pożyczki;

8. dyskontować weksle, zaopatrzone przynajmniej w dwa podpisy, zapewniające terminowe wykupienie weksla;

9. dyskontować, nie wcześniej jednak, jak na sześć miesięcy przed terminem płatności:

a) książeczki oszczędnościowe wystawione z zastrzeżeniem terminowem przez publiczne kasy oszczędności, a mianowicie przez Bank Gospodarstwa Krajowego, Państwowy Bank Rolny, Pocztową Kasę Oszczędności, Polski Bank Komunalny w Warszawie, Komunalny Bank Kredytowy w Poznaniu, wszystkie komunalne kasy oszczędności i wszystkie gminne kasy pożyczkowo-oszczędnościowe;

b) wypowiedziane i wylosowane papiery procentowe wymienione w punkcie 1-szym niniejszego paragrafu.

c) kupony od wymienionych w punkcie 1-ym papierów procentowych:

10. umieszczać z zastrzeżeniem zwrotu na każde żądanie lub za wypowiedzeniem — wolną gotówkę:

a) na rachunkach żyrowych i czekowych w państwowych i komunalnych instytucjach kredytowych, tudzież w Banku Polskim:

b) w asygnatach kasowych Banku Gospodarstwa Krajowego;

c) jako wkład oszczędnościowy w Pocztowej Kasie Oszczędności, w Banku Gospodarstwa Krajowego, w Państwowym Banku Rolnym i komunalnych kasach oszczędności;

11. udzielać oprocentowanych pożyczek terminowych za gwarancją Państwa z zastrzeżeniem dla Kasy prawa przedterminowego odbioru pożyczki za poprzedniem conajmniej półrocznem wypowiedzeniem;

12. udzielać oprocentowanych pożyczek terminowych związkowi poręczającemu do wysokości 10% wkładów oszczędnościowych; zakup obligacyj tegoż związku uważać należy za udzielenie mu pożyczki.

§ 47.

Budynki, nieruchomości, obciążone pożyczką, udzieloną przez Kasę, w myśl punktu 3-go § 46 niniejszego statutu, powinne być przez cały czas obciążenia ubezpieczone od ognia:

a) w Powszechnym Zakładzie Ubezpieczeń Wzajemnych (b. Polskiej Dyrekcji Ubezpieczeń Wzajemnych w Warszawie) lub w komunalnych ubezpieczalniach wojewódzkich na sumę, przewyższającą conajmniej o 20% kwotę udzielonej pożyczki, przyczem kwota tej pożyczki powinna mieścić się cała w wolnej od długów części pierwszych ¾ części ubezpieczonej wartości nieruchomości;

b) w prywatnych zakładach wzajemnych ubezpieczeń w obrębie Rzeczypospolitej, poręczonych przez związki publiczno-prawne, na sumę przewyższającą conajmniej o 30% kwotę udzielonej pożyczki, przyczem kwota tej pożyczki powinna mieścić się cała w wolnej od długów części — pierwszych ⅔ części ubezpieczonej wartości nieruchomości.

Jeżeli wartość ubezpieczona, czy to skutkiem pogorszenia się stanu budynków, czy spadku wartości realności, czy też z innych przyczyn, wynosi więcej niż rzeczywista wartość szacunkowa nieruchomości w czasie udzielenia pożyczki, należy stawki powyższe policzać od wartości szacunkowej. Szacunku dokonać może Kasa komisyjnie przez właściwe do tego organa fachowe. Wymiar pożyczki od wartości szacunkowej nie uchyla warunku co do obowiązku ubezpieczenia budynków od ognia.

Odstąpienie od powyższych zasad wymaga zezwolenia władzy nadzorczej.

§ 48.

Kasa obowiązana jest posiadać wzgl. umieścić w posiadających bezpieczeństwo prawne (pupilarne) polskich państwowych papierów procentowych lub papierach przez Państwo gwarantowanych conajmniej 5 procent ogólnej sumy wkładów oszczędnościowych, jeżeli ta suma przewyższa 200.000 złotych. Przy obliczaniu tego procentu nie wlicza się do podstawy wymiaru zwaloryzowanych wkładów przedwojennych.

Kasa może tylko o tyle pozbywać się przepisanego zasobu w powyższych papierach, o ile to jest konieczne do spłaty wkładów. Pozbywane mogą być wtedy najpierw tylko papiery przez Państwo gwarantowane, a dopiero, gdyby zasób tychże został wyczerpany, posiadające bezpieczeństwo prawne (pupilarne) polskie państwowe papiery procentowe.

Nadto fundusze zasobowe Kasy, o ile nie są już umieszczone w nieruchomościach, powinne w 20 proc. swej wysokości wzgl. nadwyżki ponad lokatę w nieruchomościach umieszczane być w wymienionych wyżej papierach. W razie zamiaru nabycia lub budowy własnego gmachu lub potrzeby pokrycia straty, Kasa może papiery wartościowe, stanowiące lokatę funduszu zasobowego, pozbyć lub zastawić.

§ 49.

Kasa obowiązana jest prowadzić rejestr imienny dłużników i poręczycieli (solidarnych współdłużników) z uwidocznieniem zobowiązań, zaciągniętych przez tychże na własny rachunek czy też drogą poręczeń w Kasie.

Członków Zarządu Kasy nie wolno bez zezwolenia Rady Kasy przyjmować jako poręczycieli.

§ 50.

Poza operacjami czynnemi, o których mowa w § 46 statutu niniejszego, może Kasa — po uzyskaniu na to pozwolenia władzy nadzorczej:

1. udzielać oprocentowanych pożyczek terminowych:

a) związkowi poręczającemu do wysokości ponad 10 proc. nie wyżej jednak 20% wkładów oszczędnościowych, przyczem zakup obligacyj związku poręczającego uważać należy za udzielenie mu pożyczki;

b) innym związkom komunalnym i innym związkom prawno-publicznym, o ile na podstawie obowiązujących ustaw związki te są uprawnione do zaciągania takich pożyczek i do pobierania bądź to samoistnych danin, bądź dodatków do podatków państwowych;

c) fundacjom i posiadającym osobowość prawną komunalnym zakładom zastawniczym (lombardom);

2. umieszczać rozporządzalne fundusze za zgodą związku poręczającego w instytucjach kredytowych, przez Kasę założonych lub przez ten związek poręczonych.

Fundusze Kasy mogą być używane w sposób, przewidziany w § niniejszym i punkcie 12-tym § 46 statutu niniejszego, najwyżej do wysokości 30% ogólnej sumy wkładów oszczędnościowych.

§ 51.

Kasa może dla własnego użytku nabywać lub budować realności, ale tylko z kapitału zasobowego na podstawie uchwały Rady Kasy i za pozwoleniem władzy nadzorczej; może ona również na podstawie uchwały Rady Kasy nabywać realności celem lokaty funduszu emerytalnego funkcjonarjuszów Kasy, wreszcie jest Kasa uprawniona nabywać na licytacji nieruchomości, obciążone pożyczką Kasy, o ile najwyższa zaofiarowana suma nie pokryje całkowicie wierzytelności Kasy.

C. Inne operacje.

§ 52.

Kasa ma prawo:

1. redyskontować posiadane w swych portfelach weksle w państwowych i komunalnych instytucjach finansowych, w Banku Polskim oraz w innych instytucjach finansowych, które wskaże Minister Skarbu.

2. przyjmować za opłatą jako depozyt na przechowanie dokumenty, tudzież wartościowe przedmioty i papiery, przyczem Kasa nie ponosi odpowiedzialności za realizowanie płatnych kuponów, ani wylosowanych papierów.

3. podejmować się kupna i sprzedaży państwowych, tudzież innych notowanych na giełdach pieniężnych Rzeczypospolitej Polskiej papierów wartościowych, oraz zarządzania niemi, lecz jedynie na zlecenie i rachunek osób trzecich, przyczem kupna dokonywa się po złożeniu potrzebnej gotówki, a sprzedaży po dostarczeniu papierów procentowych;

4. załatwiać na zlecenie i rachunek osób trzecich inkaso weksli, listów przewozowych itp. dokumentów.

Na podstawie osobnego pozwolenia Ministra Skarbu, udzielonego w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych — rządząca się statutem niniejszym Kasa uprawniona jest do dokonywania nadto następujących czynności bankowych:

§ 53.

W związku z operacjami, o których mowa w statucie niniejszym, Kasa uprawnioną jest przedsiębrać następujące czynności:

a) pozbywać własne wierzytelności hipoteczne i za zgodą organu stanowiącego związku poręczającego własne realności;

b) sprzedawać i lombardować posiadane własne papiery wartościowe w przypadku nagłego zapotrzebowania gotówki, jednak z ograniczeniami, wynikającemi z obowiązku posiadania, wzgl. umieszczenia zasobów w posiadających bezpieczeństwo prawne (pupilarne) polskich państwowych papierach procentowych i w papierach przez Państwo gwarantowanych (§ 48 statutu niniejszego;

c) prowadzić agentury Banku Polskiego, oraz banków państwowych i komunalnych;

d) wynajmować schówki w swym skarbcu, wzgl. w szafach bezpieczeństwa na warunkach przez Radę Kasy ustalonych;

e) otwierać rachunki bieżące i czekowe, przekazowe i korespondencyjne (kontokorentowe);

f) wystawiać przekazy i akredytywy na instytucje kredytowe, w których komunalnym kasom oszczędności wolno lokować fundusze, w granicach posiadanych przez klijenta w Kasie funduszów oraz w granicach funduszów posiadanych przez Kasę w tych instytucjach.

IV. SZCZEGÓŁOWE UPRAWNIENIA KASY.

§ 54.

Rządząca się statutem niniejszym Kasa, jako komunalna Kasa Oszczędności, jest na podstawie rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 13 kwietnia 1927 r. o komunalnych kasach oszczędności (Dz. U. R. P. Nr. 38, poz. 339) — wolna:

1. od państwowych podatków: dochodowego, od darowizn i przemysłowego (zasadniczego i od obrotu),
2. od dodatków komunalnych do powyższych podatków:
3. od opłat stemplowych od podań, wnoszonych tak przez Kasę jak i przez istniejące przy niej zakłady zastawnicze (§ 2 statutu niniejszego).

Przychody z wkładów na książeczki oszczędnościowe Kasy są wolne od podatku od kapitałów i rent, o ile wysokość wkładu nie przewyższa kwoty 5.000 zł (§ 52 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Ministra Skarbu z dnia 26 marca 1928 r. w sprawie wykonania wymienionego wyżej rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej o komunalnych kasach oszczędności.

Wpisy w książeczkach oszczędnościowych, oraz wszelkiego rodzaju zaświadczenia o złożeniu lub zwrocie wkładów, wydawane przez Kasę, są w myśl ostatnio wymienionego rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej wolne od opłaty stemplowej.

Pisma, stwierdzające otrzymanie pożyczki od Kasy, podlegają w myśl ostatnio wymienionego rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej opłacie stemplowej w wysokości 0,3% od sumy zobowiązania.

§ 55.

W razie niezapłacenia w terminie pożyczki, zabezpieczonej zastawem papierów wartościowych, Kasa ma prawo sprzedać te papiery bez upoważnienia sądowego.

Sprzedaż powinna się odbywać najpóźniej w ciągu miesiąca od dnia płatności pożyczki, zabezpieczonej zastawem, przyczem papiery notowane na giełdzie, mają być sprzedane po cenie giełdowej, a nienotowane — po przeciętnej miejscowej cenie rynkowej.

Papiery wartościowe, przyjęte przez Kasę jako zastaw udzielonych pożyczek, mają być zapisane do oddzielnej księgi sznurowej z wyszczególnieniem ich rodzaju i ilości, a przy premjowych papierach wartościowych także numerów obligacyj, tudzież z podaniem sum wierzytelności zastawem zabezpieczonych. (Na obszarze mocy obowiązującej kodeksu Napoleona zapis do takiej księgi sznurowej Komunalnej Kasy Oszczędności uważa się za równorzędny z zarejestrowaniem, przewidzianem w artykule 2074 tegoż kodeksu).

V. LIKWIDACJA KASY.

§ 56.

Likwidacja kasy może być dobrowolna lub przymusowa.

Dobrowolna likwidacja następuje na skutek uchwały związku poręczającego, zatwierdzonej przez władzę nadzorczą.

Przymusową likwidację może zarządzić Minister Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z Ministrem Skarbu w przypadkach, określonych w ustępie 3-im art. 30-go wymienionego wyżej rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej o komunalnych kasach oszczędności.

Rozporządzenie władzy, zarządzające lub zatwierdzające likwidacje Kasy, jako też wdrożenie postępowania likwidacyjnego ogłasza się w Orędowniku Urzędowym Powiatu Wąbrzeskiego.

Ustalony plan likwidacji Kasy powinien być ogłoszony w sposób, przewidziany dla ogłoszenia statutu Kasy.

W ogłoszeniu odnośnem należy zawezwać wierzycieli Kasy do podjęcia wkładów w przeciągu 6-ciu miesięcy. Ogłoszenie należy powtórzyć trzykrotnie conajmniej w dwutygodniowych odstępach czasu po sobie. Po upływie sześciu miesięcy od dnia ostatniego ogłoszenia ustaje oprocentowanie wkładów.

Jeżeli płynne fundusze Kasy nie wystarczają na pokrycie zobowiązań Kasy, za które związek poręczający przyjął odpowiedzialność, a w szczególności na pokrycie zobowiązań z tytułu wkładów oszczędnościowych, to odpowiednich środków, na pokrycie tych zobowiązań powinien w myśl obowiązujących przepisów dostarczyć związek poręczający.

Likwidacja Kasy odbywa się pod nadzorem osobnego komisarza, którego wyznacza właściwa władza nadzorcza.

Postępowanie likwidacyjne nie może zostać zamknięte przed upływem 6-ciu miesięcy od chwili ostatniego ogłoszenie o jego wdrożeniu.

Ta część majątku Kasy, jaka potrzebna jest na zaspokojenie tych jej wierzycieli, którzy po odbiór swych wierzytelności do chwili zamknięcia postępowania likwidacyjnego się nie zgłosili, złożoną być powinna na lat 30-ci do depozytu sądowego na rzecz tych wierzycieli. Wierzytelności takie, o ile ich do upływu tego okresu czasu wierzyciele nie podejmą, przepadają na rzecz związku poręczającego.

Nadwyżka majątku Kasy pozostała po zaspokojeniu wszystkich jej wierzycieli, którzy się zgłosili do chwili zamknięcia postępowania likwidacyjnego, po złożeniu odpowiedniej części jej majątku na cel, uprzednim ustępem wskazany przechodzi na rzecz związku poręczającego, który powinien użyć tej nadwyżki tylko na cele użyteczności publicznej po ewentualnem poprzedniem potrąceniu z niej kosztów likwidacji oraz kapitału zakładowego, przyznanego Kasie, przy jej organizowaniu.

Zwinięcie Kasy oraz jej ewtl. oddziałów, zbiornic i zakładów zastawniczych (lombardów) podaje związek poręczający w sposób na miejscu praktykowany do publicznej wiadomości.

VI. WŁADZE NADZORCZE.

§ 57.

Władza nadzorcza nad Kasą, rządzącą się sztutem niniejszym, jest zgodnie z § 59 rozporządzenia wykonawczego w instancji I-ej Wojewoda, z którym współdziała w przypadkach przepisami tegoż paragrafu oznaczonych Wydział Wojewódzki (Izba Wojewódzka) a w instancji II-ej i ostatniej Minister Spraw Wewnętrznych, działający w porozumieniu z Ministrem Skarbu.

§ 58.

W przypadkach stwierdzenia nieprawidłowości w prowadzeniu Kasy, a w szczególności wykroczeń przeciw obowiązującym przepisom lub postanowieniom statutu niniejszego służy władzy nadzorczej, prawo wydawania zarządzeń niezbędnych celem usunięcia nieprawidłowości lub zapobieżenia dalszym wykroczeniom. Zarządzenia te mogą polegać na zawieszeniu w czynnościach lub usunięciu członków Rady Kasy, Zarządu Kasy i Komisji Rewizyjnej i na ustanowieniu w razie potrzeby komisarza na koszt kasy lub związku poręczającego dla Zarządu Kasą do czasu wyboru nowych organów. Wybór ten powinien nastąpić w ciągu trzech miesięcy od czasu ustanowie-

Komisarz w zakresie powierzonych mu czynności wstępuje we wszystkie prawa i obowiązki Rady i Zarządu Kasy.

nia komisarza.

VII. PRZEPISY KOŃCOWE.

§ 59.

Statut niniejszy wchodzi w życie z chwilą ogłoszenia go w „Głosie Wąbrzeskim" w Wąbrzeźnie.

§ 60.

Wszelkie zmiany i uzupełnienia statutu niniejszego podlegają zatwierdzeniu Władzy nadzorczej.

Wąbrzeźno, dnia 28 czerwca 1928 r.

PRZEWODNICZĄCY RADY MIEJSKIEJ

(—) B. Grajewski.

CZŁONKOWIE:

(—) M. Jezierski. (—) A. Ługiewicz. (—) J. Nitka.

WOJEWODA POMORSKI
L. dz. III. F. 5726/28.

Toruń, dnia 31 sierpnia 1928 r.

Na podstawie uchwały Izby Wojewódzkiej z dnia 23 lipca br. zatwierdzam niniejszem statut Komunalnej Kasy Oszczędności miasta Wąbrzeźna.

Powyższą decyzję wydaję na mocy § 98 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 19. I. 1928 r. (Dz. Ust. Nr. 11, poz. 86) oraz § 59 punkt b. rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Ministerstwa Skarbu z dnia 26. III. 1928 r. w sprawie wykonania rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 13. IV. 1927 r. o Komunalnych Kasach Oszczędności (Dz. Ust. Nr. 44, poz. 424).

WOJEWODA:
w z. (—) Dr. Seydlitz,
Wicewojewoda.

Wyciąg z Orędownika Związku Komunalnego pow. Wąbrzeskiego.

Nr. II. L. 53.
Dot. zatwierdzenia wyboru sołtysa gminy: Lisewo.

Na mocy § 84 ordynacji gminnej z dnia 3. 7. 29r. zatwierdzam wybór pana:
Józefa Balcerowicza z Lisewa.
na sołtysa tejże gminy n aprzeciąg lat 3-ch.
Starosta Powiatowy
(—) Dr. E. Prądzyński.

Nr. II. L. 53.
Dot. zatwierdzenia wyboru sołtysa gminy: Wielkie Radowiska.

Na mocy § 84 ordynacji gminnej z dnia 3. 7. 29r. zatwierdzam wybór pana:
Juljana Balcerowicza z Wielkich Radowisk.
na sołtysa tejże gminy n aprzeciąg lat 3-ch.
Starosta Powiatowy
(—) Dr. E. Prądzyński.

Nr. II. L. 52.
Dot. zatwierdzenia wyboru sołtysa gminy: Sokoligóra.

Na mocy § 84 ordynacji gminnej z dnia 3. 7. 29r. zatwierdzam wybór pana:
St. Kozłowskiego z Sokoligóry.
na sołtysa tejże gminy n aprzeciąg lat 3-ch.
Starosta Powiatowy
(—) Dr. E. Prądzyński.

Nr. II. L. 30.
Dot. zatwierdzenia wyboru sołtysa gminy: Lipnica.

Na mocy § 84 ordynacji gminnej z dnia 3. 7. 29r zatwierdzam wybór pana:
W. Lubieńskiego z Lipnicy
na sołtysa tejże gminy na przeciąg lat 3-ch.—
Starosta Powiatowy.
(—) Dr. E. Prądzyński

Nr. II. L. 19.
Dot. zatwierdzenia wyboru sołtysa gminy: Krążno.

Na mocy § 84 ordynacji gminnej z dnia 3. 7. 29r zatwierdzam wybór pana:
Ludwika Skibickiego z Krążna
na sołtysa tejże gminy na przeciąg lat 3-ch.—
Starosta Powiatowy.
(—) Dr. E. Prądzyński

Nr. II. L. 49.
Dot. zatwierdzenia wyboru sołtysa gminy: Łobdowo.

Na mocy § 84 ordynacji gminnej z dnia 3. 7. 29r zatwierdzam wybór pana:
Jana Łęgowskiego z Łobdowa
na sołtysa tejże gminy na przeciąg lat 3-ch.—
Starosta Powiatowy.
(—) Dr. E. Prądzyński

Nr. II. L. 29.
Dot. zatwierdzenia wyboru sołtysa gminy: Ryńsk.

Na mocy § 84 ordynacji gminnej z dnia 3. 7. 29r zatwierdzam wybór pana:
Franciszka Majewskiego z Ryńska
na sołtysa tejże gminy na przeciąg lat 3-ch.—
Starosta Powiatowy.
(—) Dr. E. Prądzyński.

Nr. II. L. 34.
Dot. zatwierdzenia wyboru sołtysa gminy: Niem. Łopatki.

Na mocy § 84 ordynacji gminnej z dnia 3. 7. 29r zatwierdzam wybór pana:
Michała Palucha z Niem. Łopatek
na sołtysa tejże gminy na przeciąg lat 3-ch.—
Starosta Powiatowy.
(—) Dr. E. Prądzyński

Nr. II. L. 33.
Dot. zatwierdzenia wyboru sołtysa gminy: Uciąż.

Na mocy § 84 ordynacji gminnej z dnia 3. 7. 29r zatwierdzam wybór pana:
Jakóba Kryza z Uciąża.
na sołtysa tejże gminy na przeciąg lat 3-ch.—
Starosta Powiatowy.
(—) Dr. E. Prądzyński

Nr. II. L. 32.
Dot. zatwierdzenia wyboru sołtysa gminy: Wielkie Rychnowo.

Na mocy § 84 ordynacji gminnej z dnia 3. 7. 29r zatwierdzam wybór pana:
Franciszka Szałacha z Wielkiego Rychnowa
na sołtysa tejże gminy na przeciąg lat 3-ch.—
Starosta Powiatowy.
(—) Dr. E. Prądzyński

Nr. II. L. 47.
Dot. zatwierdzenia wyboru sołtysa gminy: Sicienek.

Na mocy § 84 ordynacji gminnej z dnia 3. 7. 29r zatwierdzam wybór pana:
Jana Dąbrowskiego z Sicienka
na sołtysa tejże gminy na przeciąg lat 3-ch.—
Starosta Powiatowy.
(—) Dr. E. Prądzyński.

Nr. II. L. 17.
Dot. zatwierdzenia wyboru sołtysa gminy: Mokrylas.

Jana Beszczyńskiego z Mokregolasu
na sołtysa tejże gminy na przeciąg lat 3-ch.—
Starosta Powiatowy.
(—) Dr. E. Prądzyński

Nr. II. L. 18.
Dot. zatwierdzenia wyboru sołtysa gminy: Nowy Mlewiec.

Franciszka Wiśniewskiego z Nowego Mlewca
na sołtysa tejże gminy na przeciąg lat 3-ch.—
Starosta Powiatowy.
(—) Dr. E. Prądzyński

Nr. II. L. 21.
Dot. zatwierdzenia wyboru sołtysa gminy: Cymbark.

Na mocy § 84 ordynacji gminnej z dnia 3. 7. 29r zatwierdzam wybór pana:
Józefa Szczutowskiego z Cymbarka
na sołtysa tejże gminy na przeciąg lat 3-ch.—
Starosta Powiatowy.
(—) Dr. E. Prądzyński

Nr. II. L. 22.
Dot. zatwierdzenia wyboru sołtysa gminy: Łądy.

Jana Jaworskiego z Łądów
Dot. zatwierdzenia wyboru sołtysa gminy:
Starosta Powiatowy.
(—) Dr. E. Prądzyński

Nr. II. L. 23.
Dot. zatwierdzenia wyboru sołtysa gminy: Za Zieleń.

Józefa Kowalskiego z Za Zielenia
na sołtysa tejże gminy na przeciąg lat 3-ch.—
Starosta Powiatowy.
(—) Dr. E. Prądzyński

Nr. II. L. 24.
Dot. zatwierdzenia wyboru sołtysa gminy: Zieleń

Jana Bogaleckiego z Zielenia
na sołtysa tejże gminy na przeciąg lat 3-ch.—
Starosta Powiatowy.
(—) Dr. E. Prądzyński

Nr. II. L. 25.
Dot. zatwierdzenia wyboru sołtysa gminy: Lipnica Kolonja.

Na mocy § 84 ordynacji gminnej z dnia 3. 7. 29r zatwierdzam wybór pana:
Józefa Bryksa z Lipnicy Kolonji
na sołtysa tejże gminy na przeciąg lat 3-ch.—
Starosta Powiatowy.
(—) Dr. E. Prądzyński

Nr. II. L. 37.
Dot. zatwierdzenia wyboru sołtysa gminy: Dębowałąka.

Na mocy § 84 ordynacji gminnej z dnia 3. 7. 29r zatwierdzam wybór pana:
Stan. Rozmanitha z Dębowejłąki
na sołtysa tejże gminy na przeciąg lat 3-ch.—
Starosta Powiatowy.
(—) Dr. E. Prądzyński.

Nr. II. L. 38.
Dot. zatwierdzenia wyboru sołtysa gminy: Jarantowice.

Na mocy § 84 ordynacji gminnej z dnia 3. 7. 29r zatwierdzam wybór pana:
Michała Leji z Jarantowic
na sołtysa tejże gminy na przeciąg lat 3-ch.—
Starosta Powiatowy.
(—) Dr. E. Prądzyński.

Nr. II, L. 39.
Dot. zatwierdzenia wyboru sołtysa gminy: Bożepole.

Na mocy § 84 ordynacji gminnej z dnia 3. 7. 29r zatwierdzam wybór pana:
Jana Sikorskiego z Bożegopola
na sołtysa tejże gminy na przeciąg lat 3-ch.—
Starosta Powiatowy.
(—) Dr. E. Prądzyński.

Nr. II. L. 40.
Dot. zatwierdzenia wyboru sołtysa gminy: Małe Radowiska.

Na mocy § 84 ordynacji gminnej z dnia 3. 7. 29r zatwierdzam wybór pana:
Teofila Sikorskiego z Małych Radowisk.
na sołtysa tejże gminy na przeciąg lat 3-ch.—
Starosta Powiatowy.
(—) Dr. E. Prądzyński.

Nr. II. L. 41.
Dot. zatwierdzenia wyboru sołtysa gminy: Mlewo.

Na mocy § 84 ordynacji gminnej z dnia 3. 7. 29r zatwierdzam wybór pana:
Ludwika Kuźmińskiego z Mlewa.
na sołtysa tejże gminy na przeciąg lat 3-ch.—
Starosta Powiatowy.
(—) Dr. E. Prądzyński.

Nr. II. L. 42.
Dot. zatwierdzenia wyboru sołtysa gminy: Kujawa.

Na mocy § 84 ordynacji gminnej z dnia 3. 7. 29r zatwierdzam wybór pana:
Jana Grzywny z Kujawy.
na sołtysa tejże gminy na przeciąg lat 3-ch.—

Urządzenie stacji stadnika rozpłodowego w Zieleniu.

Podaję do publicznej wiadomości p. p. rolnikom gminy Zieleń i okolicy, że Pomorska Izba Rolnicza w Toruniu urządziła u p. JanaBogaleckiego w Zieleniu stację stadnika rozpłodowego.

W celu podniesienia hodowli włościańskiej winni miejscowi i okoliczni gospodarze korzystać z wspomnianej stacji w jaknajszerszej mierze.
L. dz. 3191-29 IV.

Starosta Powiatowy
(—) Dr. E. Prądzyński.

Starosta Powiatowy
Powiatu Wąbrzeskiego
Nr. 10. C. 73.

W sprawie zaraz zwierzęcych.

Stwierdzono urzędowo zarazę i pomór świn w zagrodach p. p.
M. Strzyżowicza w Sokoligórze
Nehringa w Ostrowitem oraz
w majętności Nielubiu powiatu wąbrzeskiego.

Natomiast pomór i zarazę świń należy uważać za wygasłą w maj. Mgowie oraz w Mleczarni w Niedźwiedziu.

Pozatem stwierdzono nosaciznę u koni p. p.
a) Wincentego Bonke w Borównie
b) Jana Orłowskiego w Borównie
c) Jana Jastrzębskiego w Chełmoniu.

Za Starastę Powiatowego
(—) Lipski
Urzędnik IX. st. sł.

Sztafeta na Sztandar Koła Podoficerów Rezerwy z Wąbrzeźna.

Zawezwany przez p. Miszczaka, składam na sztandar Podoficerów Rezerwy 10,- złotych i wzywam do dalszego kontynuowania sztafety p. Fr. Schmidta. p. Ludwika Wiśniewskiego z Czystochlebia i p. Herberta Bauera z Wąbrzeźna.

ALOJZY WIŚNIEWSKI

Na wezwanie p. A. Candra wpłacamy na sztandar Podoficerów zł. 10,- i wzywamy do dalszego prowadzenia sztafety p. Góralskiego hurtownika, p. Baranowskiego fabrykanta i Szydłowskiego kupca.

GRZEGORCZYK I KUBASZEWSKI

Zawezwany przez p. por. Krzeszowskiego sztafetę przyjmuję i składam zł. 5,- i wzywam pp. Lipskiego urzędnika starostwa, budowniczego powiatowego Makowskiego, urzed. wydz. pow. Beygera, Stanisławskiego urzęd. wydz. pow., i sekretarza sądu grodzkiego Reszkę do dalszego prowadzenia sztafety

MAŁKIEWICZ, sekr. Starostwa

Ugodzony kulą sztafetową przez firmę Młyn Parowy w Wąbrzeźnie sztafetę przyjmuje i składam na sztandar Koła Podoficerów Rezerwy zł. 10,- prosząc p. K. Dahmera z Wąbrzeźna do dalszego prowadzenia sztafety.

BERNARD KLIMEK

Wzywany przez p. Bol. Paszotę składam zł 10,- i proszę p. Nałęcza z Wielkich Radowisk do dalszego prowadzenia sztafety.

SPORS Wielkie Radowiska

Wiadomości potoczne.

Wąbrzeźno, dnia 27 maja 1929 r.

—*Dziszejszy numer zawiera 12 stron objętości.* Do dzisiejszego numeru gazety dodajemy te dodatki, które miały ukazać się w piątkowym numerze „GŁOSU", a których nie mogliśmy dodać z powodów od nas nie zależnych. Prócz dodatków dodajemy 4 strony specjalnego dodatku razem 12 stron.

— *Zamiast wieńca* na trumnę śp. Piotra Ziętaka złożył p. Chwiałkowski zł. 15.— na Towarzystwo Wincentego a Paulo.

— *Zamiast wieńca* na trumnę ś. p. Piotra Ziętaka składają 15 zł. na biednych Tow. Pań Miłosierdzia.

Stanisławowstwo Żuralscy.

†*Ś. p. Piotr Ziętak,* ojciec znanego kupca p. Ziętaka, przeżywszy lat 82, zmarł w dniu 24-go maja opatrzony Sakramentami św.

Zmarły był właścicielem posiadłości ziemskiej. Przez długi czas przebywał u syna swego w Wąbrzeźnie, Kazimierza.

Ś. p. Piotr Ziętak, był powszechnie cenionym i poważanym człowiekiem z powodu Jego rzadkich zalet. Był człowiekiem uczynnym i szczerym.

Wieczny odpoczynek racz Mu dać Panie!

W smutku pogrążonej Rodzinie zasyłamy wyrazy szczerego współczucia.

Redakcja i Wydawnictwo

— *Z Towarzystwa Ludowego.* Na wczorajszym miesięcznem zebraniu Towarzystwa Ludowego zapowiedziany wykład p. dr. Podlaszewskiego nie odbył się, a to z powodu nikłej liczby członków. Powodem nieprzybycia członków b ły z pewnością różne imprezy, urządzane w dniu wczorajszym. Wykład p. dr. Podlaszewskiego odbędzie się w niedzielę 9 czerwca, w którym to dniu odbędzie się zebranie.

Sprawozdanie ze zjazdu delegatów Towarzystw Ludowych składał prezes p. redaktor Bolesław Szczuka.

W wolnych głosach uchwalono wysłać delegację ze sztandarem na procesję Kongresu Eucharystycznego w Toruniu. W skład delegacji wchodzą: pp. prezes B. Szczuka, Bukowski, Grabowski, Zieliński, Żmijewski, oraz panie: Jaźwiecka, Zielińska i Wiśniewska.

Doroczną zabawę uchwalono urządzić w dniu św. św. Piotra i Pawła.

Do zbierania darów wybrano p. p. Drążkowską i Taczyńską. Czysty zysk z zabawy przeznacza się dla Kasy Pogrzebowej przy Tow. Ludowem.

Po załatwieniu kilku spraw odśpiewano zwrotkę „Serdeczno Matko" poczem p. prezes pochwaleniem Pana Boga solwował zebranie.

— *Święto Druchen.* Wczoraj, członkinie S. M. P. obchodziły doroczne „Święto Druchen". Po uroczystem nabożeństwie, które odprawił ks. prob. Zakrys, podniosłe kazanie wygłosił również ks. proboszcz, Stowarzyszenie wraz z orkiestrą S.M.P. Męskq Tow. Śpiewu Cecylja i Stow. Młodz. Męskiej przybyły na Rynek, gdzie przepiękną przemowę do druchen wygłosił znakomity kaznodzieja ks. prof. Brejski. Na zakończenie uroczystości na Rynku odśpiewano z stowarzyszeniem orkiestry zwrotkę „Boże coś Polskę".

Po południu w sali p. Kaczyńskiego odbyła się uroczysta akademja, poprzedzona przemówieniem wstępnem ks. patrona iWelewskiego, który zakończył przemówienie podziękowaniem obywatelstwu za przybycie i za zainteresowanie się Stowarzyszeniem.

Następnie druchny odśpiewały pod batutą p Ernsta pieśń „Pod sztandarem", poczem odbyły się deklamacja, oraz dwa piękne korowody; szczególnie drugi korowód wypadł b. pięknie.

Odegrana została także sztuka teatralna p tyt. „Zwycięstwo Miłości", która wypadła — naogół dość dobrze.

Śpiew „Przylecieli Sokołowie" zakończył uroczystość akademji i Święto Druchen. Publiczności na sali było dość dużo. W czasie przerw na akademji koncertowała doborowa orkiestra Stowarzyszenia Katolickiej Młodzieży Męskiej. (z)

W Święto Bożego Ciała odbędzie się

wycieczka

dzieci szkolnych do Czystochlebia.

Szanowne Obywatelstwo m. Wąbrzeźna uprasza się o liczny udział.

— **Kurs trykotarstwa** rozpoczyna się nieodwołalnie 1 czerwca. Jest to ostatni tego rodzaju w Wąbrzeźnie. Wobec tego że jest jeszcze 7 miejsc wolnych, należy zgłosić się natychmiast.

— *Koń rozbiegał się.* W ubiegły piątek w południe w ulicy Kolejowej pozostawiony przypuszczalnie bez dozoru koń przy powózce ogrodnictwa Wałycz popędził w stronę dworca i dopiero w pobliżu Elektrowni, zdołano go przytrzymać.

— *Wycieczka męskiej szkoły do Czystochlebia w Boże Ciało.* Zabawa szkolna, uciecha i radość naszej dziatwy szkolnej prysła wczoraj jak bańka mydlana. Burza połączona z ulewnym deszczem przeszkodziła całej zabawie, na którą prawie cały rok dzieci czekały. Oszczędzały biedne dzieci, aby móc się nabawić i nacieszyć. Przez poparcie miejscowego obywatelstwa miało dać możność dziatwie naszej zwiedzić Powszechną Wystawę Krajową Jak się dowiadujemy Grono Nauczycielskie tejże szkoły urządza jeszcze raz zabawę w święto Bożego Ciała Należy się spodziewać, że w tym dniu dopisze pogoda i obywatelstwo zaszczyci swą obecnością zabawę.

Prosimy gorąco o poparcie tej imprezy, celem zadokumentowania ścisłej łączności z naszemi dziećmi. Nie żałujmy kilku groszy na sprawienie radości naszym dzieciom.

Grono nauczycielskie informuje nas, że dołożyło wszelkich starań, aby zabawę upiększyć i różnemi niespodziankami urozmaicić.

Do widzenia w czwartek w Boże Ciało na polance lasu czystochlebskiego.

—*Ci, którym uśmiechnęło się szczęście.* W pierwszym dniu ciągnienia losów I klasy 19-tej Polskiej Loterji Państwowej padły wygrane na następujące nr. nr. losów zł. 75.000 Nr. 83058. Zł. 35.000 Nr. 121842. zł. 10.000 Nr. 65940. zł. 5.000 Nr. 156195. zł. 2.000 Nr.: 77634, 99660, 123681. zł 1.000 Nr.: 6402, 97716, 107917, 158836, 163892.

W drugim dniu ciągnienia: 15,000 zł. wygrał nr 171457. 5.000 zł. wygrał nr. 120357. 500 zł. wygrał nr. 2799.

— *Urzędowa tabela wygranych* Polskiej Loterji Klasowej jest do przejrzenia w kolekturze „Głosu Wąbrzeskiego". Tamże do przejrzenia tabela wygranych loterji T. C. L. w Działdowie.

— *Pożar w Łabędziu.* W sobotę wieczorem, około godziny dziesiątej wybuchł w zabudowaniu p Nędzy z Łabędzia, pożar. Ogień, który powstał z niewiadomych przyczyn, strawił do składający się z mieszkania i obory. Spaliła się równ. krowa oraz kilka innych drobnych przedmiotów. Sprzęty domowe, należące do p. Filarskiego zostały na szczęście uratowane. W akcji ratunkowej brały udział ochotnicze straże pożarne z Nielubia, Wąbrzeźna i Czystochlebia. Przyczyny pożaru nie zdołano jeszcze ustalić.

Spalona krowa należała do p. Filarskiego.

— *Na ogólne życzenie kino* „Słońce" wyświetla dziś po raz ostatni „kropka nad i" Ceny na wszystkie miejsca 50 gr.

„Kropka nad i" jest filmem polskim, dlatego wszyscy powinni go zobaczyć.

— *Dębowałąka.* Jak się dowiadujemy i w dzisiejszem Nr. Gł. Wąbrz. ogłoszone znane Kółko Rolnicze w Dębowejłące urządza ponownie zabawę majową 30 bm. gdyż wczorajsza niepogoda nie zezwoliła na urządzenie tejże. Kółko Rolnicze Dębowałąka, które jest poważną gałęzią rolnictwa i cieszy się uznaniem zasługuje temsamem na poparcie ich dążeń i z ramienia Redakcji zachęcamy do łask. wzięcia jaknajliczniejszego udziału gdyż czysty zysk jest przeznaczony na rozwój towarzystwa i temsamem winien napotkać na uznanie.

RUCH TOWARZYSTW

— **Wąbrzeźno Dziś śpiewy Lutni o godz. 8-mej wieczorem w lokalu p. Klimka. Przybycie wszystkich członków prosi ZARZĄD.**

— *TEATR LUDOWY. Dziś o godzinie 8,30 wieczorem w salce zebrań p. J. Kaczyńskiego odbędzie się rozdanie ról do sztuk, które mają być wystawione w czerwcu br.*

Wszystkich amatorów chcących brać udział w tych imprezach prosi o przybycie

Kierownik Teatru.

OSZCZĘDZAJ PIENIĄDZE NA WYJAZD DO POZNANIA NA P W K!

Druk i nakład: „Głos Wąbrzeski" B. Szczuka, Wąbrzeźno
Redaktor odpowiedzialny: Bolesław Szczuka Wąbrzeźno
Za dział ogłoszeń Redakcja nie bierze odpowiedzialności.

Ś. p.

Piotr Ziętak

były obywatel ziemski

opatrzony św. Sakramentami zmarł dnia 24. maja 1929 r., przeżywszy lat 82.

Nabożeństwo żałobne odbyło się w tutejszym kościele parafjalnym dnia 27-go o godz. 7[15].

RODZINA.

Eksporta zwłok celem przeprowadzenia do grobu rodzinnego nastąpi tegoż dnia o godzinie 12-tej w południe z domu żałoby. Eksporta do kościoła parafjalnego w Byszewie odbędzie się dnia 27 bm., o godz. 6 po poł, pogrzeb dnia 28 bm., o godz. 10 przed poł.

Stowarz. Pań Miłosierdzia św. Wincentego á Paulo

w Wąbrzeźnie

urządza

w czwartek, dnia 30 bm., w „Strzelnicy"
Bractwa Strzeleckiego przy ulicy Grudziądzkiej

Podwieczorek

na który uprzejmie zapraszamy

Koncert orkiestry wojsk.
od godz. 4½ połączony z rozm. niespodziankami

Bufet obficie zaopatrzony w ciepłe i zimne potrawy i napoje — Dochód przeznaczony dla biednych miasta Wszelkie dary do loterji fantowej i koła szczęścia na ręce p. Żuralskiej z wdzięcznością przyjmujemy.

Wstęp 1 zł od osoby, dzieci 50 gr.

Gospodynie: Łukiewska, Wilamowska, Jezierska, Szczukowa

Gospodarze: burm. Schwarz, Reiske, Kolecki, Pawelecki

ZARZĄD:
X. Dyr. Zakryś, Adela Łukiewska, Helena Sigurska, Bronisława Piotrowska

---

Kino Słońce Kino

Na ogólne życzenie Szan. Publiczności dziś PO RAZ OSTATNI o godz. 8,45

KROPKA NAD i

CENY na wszystkie miejsca 50 gr.

Już w środę 29 i w czwartek 30

oczekiwana rewelacyjna premjera — wielkiego filmu pod tytułem: —

Miasto cudów

W roli głównej Douglas Fairbanks

Ostrzeżenie!

Ostrzegam moją Szan. Klientelę przed byłym przedstawicielem p. **A. Burskim z Wąbrzeźna,** gdyż takowy od dnia **1 maja br.** już nie jest u mnie zatrudniony i nie ma prawa do inkasa i reprezentowania mej firmy.

Wszelkie dotychczasowe inkasa z jego podpisami proszę mi przesłać, celem zbadania, a w razie nadużyć, celem wdrożenia mi postępowania karnego.

Donoszę uprzejmie, że nie mam żadnego przedstawiciela i w razie zapotrzebowania proszę się do mnie wprost skierować lub piśmiennie zwrócić, a osobiście przybędę, gdyż byli przedstawiciele zawsze jeszcze na moją firmę się powołują.

Proszę o łaskawe, dalsze poparcie mego przedsiębiorstwa.

J. GERKE

Skład rowerów, wirówek i maszyn do szycia oraz wszelkich części zapasowych, oliwy i smary.

WĄBRZEŹNO — ul. Kościuszki 2.

Kupuję stale wszelkie

surowe skóry

— po najwyższych cenach dziennych —

FELIKS WIŚNIEWSKI

Tel. 138 obok apteki Tel. 138

Sprzedam **10.cio morgowe** gospodarstwo na przedmieściu bez żadnego długu, ziemia pszenna, martwy i żywy inwentarz. Cena podług ugody. **Wąbrzeźno** szosa Nielubska 5.

Podaję do wiadomości, że **FILJA** przy ulicy rynkowej nr. 1 **jest codzień otwartą**

E. GOETZ

Kapustę kiszoną

poleca **Stefan Klimek**

JAJA nadtłuczone

stale do nabycia **E. GOETZ** Wąbrzeźno

Czeladnika stolarskiego

poszukuję zaraz **A. Cauder**

Uczeń

syn uczciwych rodziców może się zgłosić **BR. RÓŻE** mistrz krawiecki **Wąbrzeźno** ul. Kolejowa 23

Domowy

na dobrze płatną i stałą posadę ewtl. z starszemi dziećm. zaraz potrzebny Zgł. i informacje w w Głosie Wąbrzeski

---

Poszukuje się zaraz uczciwej **służącej**

Zgłoszenia: **Strzelecka 32**

Mam na sprzedaż **FUZJĘ** (dubeltówkę) **sieć rybną i 2 klarnety** **Zielińska Wielkie Radowiska**

Poszukuję 2 pokojowego mieszkania

w Wąbrzeźnie. Zgłoszenia do Głosu Wąbrzesk. pod nr. 72.

Gęsie pierze z puchem

funt 8 zł. stale do nabycia **E. GOETZ** Wąbrzeźno tel. 174

Mieszkania 3 pokojowego

poszukuje profesor gimnazjalny od 1 czerwca ewentl. później. Łaskawe zgłoszenia do eksp. Głosu Wąbrzeskiego

---

Trumny

w wielkim wyborze stale na składzie

BARYLSKI KOLEJOWA 4

KARTOFLI

2000 ctr. sadzonki i jadalne Parnasja, Alma, Hindenburg, Deodaru, Blaue, Odenwelder sprzeda **Majętn. Niedzwiedź** pow. Wąbrzeźno

---

Stemple kauczukowe i metalowe

każdej wielkości i formatu po najtańszych cenach poleca **Głos Wąbrzeski** Wąbrzeźno

---

Wirówka (centryfuga) maszyna do robienia masła, **ręczna sieczkarka** tanio na sprzedaż. wszystkie rzeczy są używane. lecz w zupełnie dobrym stanie.

St. Chwiałkowski

SZKOŁA MĘSKA w WĄBRZEŹNIE wobec niepogody w dniu 26. 5. urządza swoją

WYCIECZKĘ

do Czystochlebia, dnia 30. 5. w Boże Ciało. — Wymarsz z boiska szkolnego o godzinie 2-giej po południu. **Kierownictwo.**